

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Κατὰ τὴν Κ'. συνεδρίαν τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1914).

(Ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων Πρακτικῶν τῆς Βουλῆς).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ» Θ. ΤΖΑΒΕΛΛΑ
ΑΡΧΙΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΤΣΥΝΟΥ

1 Ἐν 536 Ἀριστοίδου — 1

1914

ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

ΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΕΚ ΚΕΡΚΥΡΑΣ

(Κατὰ τὴν Κ'. συνεδρίαν τῆς 7 Ὀκτωβρίου 1914).

(Ἐκ τῶν ἐστενογραφημένων Πρακτικῶν).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ» Θ. ΤΖΑΒΕΛΛΑ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ 1—Ἐν ὁδῷ Ἀριστείδου—1

1914

τοιαύτην ἑλπίδα, ἡ δὲ συνέπεισ ἐκ τῆς ἐλπίδος ταύτης ἐστὶν ἡ ἀποδοῦναι εἰς αἰ-
ΠΑΡΩΒΑΤΕΤΟΣ σθητήρα τὰς ψυχὰς καὶ τὰς ἀντιλήψεις τοῦ πολυάσχολου αὐτοῦ, πρὸς τὴν θέσιν τὴν
ΔΕΙΝΟΝΤΟΣ ἀποδοῦναι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νόμων κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἀσχο-
ΜΟΝΙΑΝ αὐτοῦ, ἡ δὲ ὁποία δὲν τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἀσχο-
 λῇται εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν νομοσχεδίων καὶ κατὰ τὰς ἰδιαιτέ-

ρας διασκέψεις τῶν Ἐπιτροπῶν. Ὅτε μόλα ταῦτα ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ἔντιμος καὶ πολῦτιμος φίλος τοῦ κ. Θεοτόκη ὁ κ. Εὐθ Βελλιανίτης, ἐπρότεινεν ὅπως προσκληθῶσιν ὠρισμένα πρόσωπα, ἐκ τῶν τῆς πρώτης γραμμῆς ὅπως ὑποστηρίξωσιν ἐνώπιον τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς τὰς γνώμας αὐτῶν, παμψηφεί ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη ὅτι θὰ ἦτο σκόπιμος ἡ παρουσία καὶ τῶν ἐγκρίτων τούτων συναδέλφων. Ἀλλ' ἡ Ἐπιτροπὴ εὐρέθη εἰς δυσχέριαν νὰ θεωρήσῃ τὰ μέλη ταῦτα ὡς μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, διότι δὲν εἶχον συμπεριληφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὴν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐκλεχθεῖσαν καὶ δὲν εἶχε συνεπῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ. Δὲν ἦτο λοιπὸν δυνατόν νὰ κληθοῦν τὰ μέλη ταῦτα ὅπως λάβουν μέρος ὡς μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ὅπως ἐμφανισθοῦν ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς μὲ συμβουλευτικὴν μόνον γνώμην. Τώρα, ἂν ἐν τῇ διατυπώσει τῆς ἐπιστολῆς ἐκείνης ἐγένετο χρήσις ὕφους ὀλίγον ὑπεροπτικώτερον τοῦ πρέποντος, ὁμολογῶ ὅτι ἐλυπήθην κατάκαρδα, καὶ τὴν λύπην μου ταύτην ἔσπευσα νὰ διαμηνύσω διὰ τοῦ κ. Βελλιανίτου ἀπὸ τῆς πρώτης ἐσπέρας, ἀφ' ἧς μοῦ εἶπον ὅτι αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἀντίληψις τοῦ κ. Θεοτόκη καὶ ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νὰ κάμω οἵανδήποτε ἄλλην δῆλωσιν. Προσέβηκα εἰς τὸν κ. Βελλιανίτην ὅτι πολὺ λυποῦμαι διὰ τὴν μεσολαβήσανσαν παρεξήγησιν, ἥτις θὰ μᾶς ἐστέρει ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τῶν φώτων τοῦ κ. Θεοτόκη, τῶν δυναμένων ἴσως νὰ βοηθήσουν τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, διότι σὺν τοῖς ἄλλοις ἐξ αὐτοῦ ἠθέλωμεν πληροφορηθῇ τὰς ἀντιρροήσεις τῶν ἐχόντων ἀντιθέτους πρὸς ἡμᾶς γνώμας.

ΕΥ. ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ. Ὅτε εἶδον τὴν ἐπιστολὴν, ἡ ὁποία εἶχεν ὕψος ὅχι βεβαίως ἀπολύτως ἀβρόν, ἐνόμισα ὅτι μοῦ ἦτο ἐπιβεβλημένον πρωτίστως νὰ συναντήσω τὸν κ. Ζαβιτζιάνον καὶ ζητήσω ἐξηγήσεις. Οὗτος ὁμολόγησε τὴν μεγάλην του λύπην καὶ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ οἵανδήποτε ἱκανοποίησιν.

II. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΑΚΟΔΑΙΜΟΝΙΑΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ.

Κ. ΖΑΒΙΤΣΙΑΝΟΣ. Μετὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας ὀφείλω νὰ ὁμολογῇσω χάριτας εἰς τὸν κ. Θεοτόκην, ὁ ὁποῖος, ἀναμνηθεὶς εἰς τὴν συζήτησιν τῆς προκειμένης προτάσεως, ἔδωκε τὴν ἀφορμὴν καὶ μοὶ παρέχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀσχοληθῶ καὶ ἐγὼ δι' ὀλιγίστων εἰς τὰ

ἀφορῶντα τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα Κερκύρας καὶ εἰς τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἐπεδιώχθησαν καὶ ἐλήφθησαν διὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ.

Ἡ συζήτησις αὕτη εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅχι μόνον θὰ διαλύσῃ πλάνας γεννηθείσας ἐκ τοῦ ἐπιτηδείου θορύβου ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς ἐπιπολαίου ἐξετάσεως τοῦ ζητήματος ἐξ ἄλλου, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σκοπιμωτέραν τακτοποίησιν τοῦ ζητήματος.

Τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα τῆς Κερκύρας ἀπασχολῆσαν τὰς Ἑλληνικὰς Βουλὰς εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου εἰναι ἀναμνησθητέως τὸ ζωτικώτερον πάντων τῶν ἄλλων, καὶ ἐκ τῆς λύσεως αὐτοῦ ἐξηρτήθη ὑπὸ τῶν μελετησάντων τὰ τοῦ τόπου μας πράγματα ἡ εὐδαιμονία τῆς νήσου.

Ἡ Κέρκυρα, νήσος ἀγροτικὴ, πεπροικισμένη μὲ ἔδαφος πρωτοφανῶς γόνιμον καὶ μὲ κλιματολογικὰς συνθήκας λίαν εὐνοϊκὰς, ὁμοίας τῶν ὁποίων οὐδεμία ἄλλη γωνία Ἑλληνικὴ δύναται νὰ ἐπιδείξῃ, περιῆλθε μοлатаῦτα ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως εἰς σημεῖον ἀξιόθρηνητον, ἀνάλογον ἢ ὅμοιον τοῦ ὁποίου εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἐπαρχίαν τοῦ Κράτους δύναται νὰ συναντήσῃ τις.

Ὁ βίος τοῦ ἀγρότου τῆς Κερκύρας, κατ' ἀντανάκλασιν δὲ καὶ τοῦ πολίτου, ἀληθῶς ἀποτελεῖ πρόβλημα δύσλυτον. Εὐτυχὴς εἶναι ὁ Κερκυραῖος χωρικός ἐκεῖνος—ὁ ὁποῖος ἠθέλεν ἐξοικονομήσῃ ὡς μόνον τροφὴν διὰ τὴν οἰκογένειάν του ἀραβόσιτον καὶ μόνον ἀραβόσιτον, διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου ὑποβάλλεται εἰς τὰς τοκογλυφικωτέρας καὶ αἰσχροκερδεστέρας τῶν συμβάσεων.

Αἷτια τῆς πρωτοφανοῦς ταύτης οἰκονομικῆς δυσπραγίας δὲν εἶναι ἡ φυγοπονία τῶν Κερκυραίων, ὡς οἱ ἐχθροὶ τῆς Κερκύρας ἠθέλησαν νὰ παραστήσωσι, διότι τοιαύτη οὐδέποτε ἐξεδηλώθη, ἢ καὶ ἂν που ἐξεδηλώθη αὕτη, ὀφείλεται εἰς τὰ βάρη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπιδιώκομεν νὰ ἄρῃμεν, ὡς κατωτέρω θέλω ἀποδείξῃ, δὲν εἶναι οὔτε δυσμένεια τῆς τύχης ἡ ὁποία ἐπροίκισε τὴν Κέρκυραν δι' ὅλων τῶν χαρισμάτων τῆς φύσεως, ἀλλ' αἷτιον εἶναι ἐν καὶ μόνον ἡ βάρβαρος νομοθεσία—καὶ τὸ τονίζω μετὰ παρηγορίας διότι εἶναι ἡ ἀλήθεια—, ἡ ὁποία διέπει τὰς ἀγροτικὰς σχέσεις τῆς Κερκύρας, ἡ νομοθεσία, λέγω, ἡ κατάργησις τῆς ὁποίας δικαιολογεῖ τὴν λῆψιν οἵωνδήποτε μέτρων, ἐκείνης ἀπ' ἧς καὶ ἐπὶ πρὸς αἶσχος τῶν διοικησάντων μέχρι τοῦδε τὸν αἰῶνα τὸν ἐπὶ τὸν παρῶν παρεμείνετο μέχρι τοῦδε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΒΑΡΩΝ ΚΑΙ Η ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Ἡ βάρβαρος αὕτη νομοθεσία ἐπεσώρευσεν ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν, κτημάτων τῆς νήσου Κερκύρας πλῆθος βαρῶν, βαρῶν ἀγροληπτικῶν, βαρῶν ἐμφυτευτικῶν καὶ βαρῶν τιμαριωτικῶν. Καλὸν δὲ νὰ γνωρίζῃ πᾶς τις ὅτι ἐφ' ὧν τούτων τῶν σχέσεων ἡ ἰδιοκτησία τῆς γῆς ἀνήκει εἰς τὸν κτηματολήπτην καὶ κάτοχον τοῦ κτήματος. Ὁ δὲ κτηματοδότης ἔχει ἐμπράγματον ἐπὶ τοῦ κτήματος δικαίωμα, χορηγοῦν αὐτῷ δικαίωμα ποσοστοῦ ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε παραγομένων καρπῶν, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἀγροληψίας, δικαίωμα δὲ πρὸς εἰσπραξίν ποσοῦ ὠρισμένου εἴτε εἰς χρήματα εἴτε εἰς καρποὺς ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐμφυτεύσεως. Καὶ μὴ νομίση τις ὅτι ἕκαστον τῶν κτημάτων ἐν βάρῳ ἐκ τούτων ἀναγκαιῶς θὰ ἔχη, διότι εἶναι κτήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν βάρη καὶ τῶν τριῶν κατηγοριῶν καὶ μάλιστα ἐξ ἑκάστης κατηγορίας πλεῖονα τοῦ ἑνός.

Δὲν εἶναι δὲ ἀπολύτως ἀκριβὲς ὅτι αἱ τιμαριωτικαὶ σχέσεις ἐν Κερκύρᾳ ἐντελῶς ἐξηλείφθησαν διότι εἶναι μὲν ἀναμφισβήτητον, ὅτι διὰ τοῦ νόμου τοῦ κυρίου Θεοτόκη ἐπετράπη ἡ ἑξαγορὰ τῶν δέκα ὀκτῶ τιμαρίων τὰ ὁποῖα ἐπεκαλέσθη, εἶναι ὅμως ἐπίσης ἐτέρωθεν ἀληθές, ὅτι ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν τιμαριωτικῶν κτημάτων δὲν ὑπῆρξεν ἀπόλυτος, ἀλλ' ἐξηρτήθη ἐκ τῆς ἐγκαίρου ὑποβολῆς τῶν διαφόρων αἰτήσεων περὶ ἀπελευθερώσεως, καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχει σωρεία ἀποφάσεων τῶν Δικαστηρίων Κερκύρας, αἱ ὁποῖαι ἀποφαίνονται ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἀπεξημιώθη ὁ τιμαριούχος δι' οἰονδήποτε λόγον, φέρε' εἰπεῖν διότι δὲν ὑπεβλήθη οὐδεμία αἴτησις περὶ ἀπελευθερώσεως, οὔτε ἐκ μέρους τοῦ συνεισφορέως οὔτε ἐκ μέρους τοῦ τιμαριούχου, τὸ τιμαριωτικὸν δικαίωμα ἑξακολουθεῖ ὑφιστάμενον.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Μετὰ τὴν ἑξαγορὰν τῶν τιμαρίων αὐτῶν τί ἐγεννήθη ἐν Κερκύρᾳ; Ὑπάρχουν κτήματα τὰ ὁποῖα ὑπῆγοντο εἰς μερίδα δεκάτην, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα κτήματα ὑπαγόμενα εἰς μερίδα μικροτέραν· ὅλοι ἐκεῖνοι τοῖ ὁποῖοι εἶχον μερίδα δεκάτην ὑπεστήριζαν ὅτι ἦσαν τιμαριούχοι, ἀλλὰ δὲν ἦσαν τοιοῦτοι διότι ἐξηγοράσθησαν ἅπαντα τὰ τιμάρια, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἑνετῶν μέχρι τοῦ 1815 ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ὑπάρχοντα, περιελήφθησαν δὲ τότε ἅπαντα διότι ὑπῆρξαν αἱ ἀναγραφαὶ τῶν τιμαρίων αὐτῶν ἐπομένως περιλαμβάνονται ὅλα τὰ τιμάρια.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Δὲν διαφωνοῦμεν ποσῶς, λέγω καὶ συνομολογῶ ὅτι ἐξηγοράσθησαν κατ' ἀρχὴν τὰ τιμάρια, ἀλλὰ λέγω ὅτι, ἐφ' ὅσον κατὰ τὰς γενομένας δηλώσεις καὶ τὰς συνετεῖα τούτων ἐπακολούθησάσας ἑξαγορὰς παρελείφθησαν ὠρισμέναι ἐκτάσεις, καὶ τοιαῦται ὠρισμένως παρελείφθησαν, αἱ ἐκτάσεις αὗται κατὰ τὴν παγίαν νομολογίαν δὲν ἀπληθευρώθησαν καὶ δι' αὐτὸ κάμνομεν λόγον περὶ ἑξαγορᾶς τῶν τιμαρίων ἐκείνων. Ἀλλὰ μήπως καὶ σεῖς δὲν ὑπεβάλετε μετὰ τὴν ἀρχικὴν ἑξαγορὰν νομοσχέδια περὶ ἑξαγορᾶς τῶν παραφυάδων τῶν τιμαρίων; Δὲν ὑπεβλήθη μὴ ὑψηφισθὲν νομοσχέδιον περὶ ἑξαγορᾶς τοῦ τιμαρίου τῆς Κορακιάνας; Ὡστε βλέπετε, κύριε Πρόεδρε, ὅτι οὐχὶ ὁρθῶς καὶ παρὰ τὰ ἄλλοτε ὑποστηρικθέντα ὑπεστηρίζατε, ὅτι οὐδὲ ἵχνος τιμαρίου σώζεται ἤδη ἐν Κερκύρᾳ. Δὲν εἴσθε δὲ σύμφωνος πρὸς ὅσα ἄλλοτε εἶπατε, λέγοντες σήμερον ἀπολύτως ὅτι αἱ σχέσεις κατὰ τὰς ὁποίας καταβάλλεται μερὶς δεκάτη, ἀποτελοῦν πάντοτε ἀγροληψίας, ἐνῶ σεῖς καὶ δι' ὑποβολῆς νομοσχεδίων ὑπεστηρίζατε ὅτι πρόκειται περὶ παραφυάδων τιμαριωτικῶν.

Γνωρίζετε δὲ τί εἶδους βάρη εἶναι τὰ ἐπὶ τῶν ἀγροτικῶν τῆς νήσου Κερκύρας ἐπιτεθέντα; Εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον βάρη ἄγραφα συνομολογηθέντα προφορικῶς, πρὸ ἑκατὸν, διακοσίων, τριακοσίων ἢ καὶ πεντακοσίων ἐτῶν, ὡς συνωμολόγησε καὶ ὁ κ. Θεοτόκης διότι μέχρι τοῦ 1841, ὅτε ἴσχυσεν ὁ Ἰόν. Ἀστ. Κώδιξ, ἐπετρέπετο ἡ τοιαύτη προφορικὴ σύστασις, ἡ βάρη, στηριζόμενα μὲν εἰς ἑγγραφα ἀλλ' ὡς συνομολογηθέντα κατὰ τὸ πλεῖστον πρὸ τοῦ νόμου περὶ μεταγραφῆς, μὴ μεταγραφέντα, καὶ συνεπῶς μὴ προκύπτοντα ἐκ τῶν ἐπισήμων τοῦ Κράτους βιβλίων.

Τὴν ἱστορίαν, Κύριοι, τῶν βαρῶν τούτων δὲν ἐννοῶ νὰ θίξω ποσῶς, ἀλλ' ὅσον καὶ ἂν θέλω νὰ ἀποσιωπήσω αὐτὴν εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναφέρω ὅτι, ὄχι βεβαίως ὅλα, ἀλλὰ πολλὰ ἐκ τῶν βαρῶν τούτων ὑπῆρξαν τὸ ἀποτέλεσμα συμβάσεων τοκογλυφικῶν καὶ αἰσχροκερδῶν, γενομένων δὲ εἰκονικῶς πρὸς ἐξασφάλισιν ἄλλων τοκογλυφικῶν συμβάσεων.

Τοιαύτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ ἀγανάκτησις τῆς πρώτης μετὰ τὴν ἔνωσιν Βουλῆς, ἣτις μετὰ προσοχῆς ἠρεύνησε πάντα ταῦτα, ὥστε διὰ τοῦ ΣΜΔ νόμου ἀπεδέχθη διάταξιν, καθ' ἣν ἐπιτρέψασα πᾶν ἀποδεικτικὸν μερὸν διὰ τὴν ἀπόδειξιν τῶν τοιούτου εἶδους συμβάσεων, ἐκτοῦς ἐκτοῦν χρόνου πᾶσαν σύμβασιν γενομένην εἰκονικῶς πρὸς ἐξασφάλισιν ἄλλης συμβάσεως, συνομολογηθεῖσαν δὲ ἀπὸ τοῦ 1795 καὶ

ἐντεῦθεν, ὡς πρὸς τὰ συμβόλαια δὲ ταῦτα ἀπὸ μιᾶς ἐποχῆς καὶ ἐντεῦθεν ἀπήγγειλεν ὅχι μόνον τὴν ἀκυρότητα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόσβεσιν ἄνευ ἀνταλλάγματος τοῦ χρέους. Τοιαῦται δὲ εἶναι αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 41, 42 καὶ ἐπέκεινα τοῦ ΣΜΑ νόμου.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Συμφωνότατος.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Ἡ διάταξις δ' αὕτη ἐθεωρήθη τόσον δικαία καὶ ἐπιβαλλομένη, ὥστε δὲν μετερρυνθίμην οὔτε ὑπὸ τοῦ ΣΕΗ νόμου τοῦ μεταρρυνθίσαντος ἐπὶ τὸ συντηρητικώτερον τὸν ΣΜΑ νόμον. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη περιέλαβε καὶ προσθήκην ματαιώσαν κατὰ πολὺ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου, διότι κατὰ τοῦτον ὑπεχρέωθησαν οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ὑποτελῶν κτημάτων νὰ ἐξασκήσωσι τὸ δικαίωμά των τῆς διαρρηξέως ἐντὸς προθεσμίας ἐτῶν τριῶν. Ἦρχεσε δὲ, ὡς εἶπον, ἡ προσθήκη αὕτη, ὅπως κατὰ πολὺ μετριασθῇ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν σκοπῶν τοῦ νομοθέτου· διότι εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι πολλαὶ συμβάσεις κατὰ τὸ χρονικὸν τῆς τριετίας διάστημα διερρήχθησαν· εἶναι ὅμως ἐπίσης ἐτέρωθεν ἀληθές ὅτι αἱ πλείονες παρέμειναν, διότι οἱ εἰκονικοὶ κτηματοδότη καὶ πιστωταὶ, γνωρίζοντες νὰ περιποιηθῶσι καὶ παραπλανήσωσι τοὺς ὑποτελεῖς, συνετέλεσαν ὥστε ἄπρακτος νὰ παρέλθῃ ἡ ταχθεῖσα τριετὴς προθεσμία.

Καὶ τοῦτο τὸ λέγω ὅχι βεβαίως διὰ νὰ καταστήσω γνώριμα τὰ γεγονότα ταῦτα εἰς τὴν Βουλὴν, ἀλλὰ διὰ νὰ πεισθῇ αὕτη ὅτι δὲν πρόκειται ἐν παντὶ περὶ δικαιωμάτων ἐχόντων ἱερὰ τὰ στηρίγματα καὶ μόλα ταῦτα ἡμεῖς, οἱ ὅποιοι ἐμφορούμεθα ἐκ τῆς ἀπολύτου πεποιθήσεως ὅτι ἡ ἀπόσβεσις τῶν βαρῶν τούτων καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας εἶναι τὸ ζωτικώτερον τῶν ζητημάτων τοῦ τύπου μας, ἐσεβάσθημεν διὰ τοῦ ψηφισθέντος νόμου ὅτι ὁ χρόνος μᾶς παρέδωκε καὶ περιεφρουρήσαμεν τοῦτο μὲ ὅλας τὰς συνταγματικὰς ἐγγυήσεις, ἀφοῦ, ὡς εἶπον, δυστυχῶς ὁ ΣΜΑ νόμος ἔταξε τριετὴ προθεσμίαν. Ἐσκέφθημεν, ὅτι μετὰ πάροdon πολλῶν ἐτῶν πλήρους ἐγκαταλείψεως τῶν τοιούτων ζητημάτων, ἤθελεν εἶσθαι λίαν ἐπικίνδυνον νὰ ἐπιτρέψωμεν ἔρευναν περὶ τῆς ἀρχικῆς συστάσεως, διότι θὰ ἦτο πιθανὸν νὰ ἀδικηθῶσι συμβάσεις καθ' ὅλα νόμιμοι καὶ θεμιταί, ἔχουσαι ἀληθῆ καὶ θεμιτὴν τὴν ἱστορικὴν βάσιν. Ὑπεχρεώθημεν δηλαδὴ ἀναγκαστικῶς νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀμέλεια ἢ ἡ ἀδιαφορία, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἡ κακὴ πίστις τῶν προσηγμένων ἀντιπροσώπων, δὲν ἐπέτρεψαν ἐγκαίρως νὰ διορθώσωμεν καὶ νὰ ἐπιδιώξωμεν μετὰ πάσης ἐπιμελείας τὴν θεραπείαν τοῦ κακοῦ.

Τὰ δὲ βάρη ταῦτα, ὡς εἶπον Κύριοι, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄγραφα ὅπως ὁμολόγησε καὶ ὁ κ. Θεοτόκης.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Δὲν εἶπον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄγραφα. Εἶπον ὅτι εἶναι καὶ ἄγραφα, διότι ὅταν λέγητε ὅτι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄγραφα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῇτε ὅτι, ἐπειδὴ ὑπάρχουσι τοκογλύφοι τινές, ὅλοι οἱ ἀγροδοῦντες εἶναι τοκογλύφοι.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Ὅχι δὲν τὸ εἶπον.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Σεῖς λέγετε ὅτι εἶναι ὅλα εἰκονικά. Ἐναντίον αὐτῶν νὰ εἰσθε ὅσον τὸ δυνατόν αὐστηρός, ἀλλὰ νὰ μὴ περιλάβετε ὅλα ἐν τῇ ἐξαιρέσει αὐτῇ.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Τὰ βάρη ταῦτα διττὴν ἀλλὰ καὶ λίαν σοβαρὰν ζημίαν συνεπήγαγον, ζημίαν ἐπηρεάζουσιν ὁλόκληρον τὸν πληθυσμὸν τῆς νήσου Κερκύρας, διότι φανερόν ὅτι, ἔνεκα τῶν βαρῶν τούτων, τοῦτο μὲν ἐγκατελείφθη τελείως ἡ καλλιέργεια τῶν ὑποτελῶν κτημάτων τοῦτο δὲ ἐξέλιπεν ὁλοσχερῶς πᾶσα κτηματικὴ πίστις ἐν Κερκύρᾳ.

ΙΙΙ. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ. ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ. ΕΝΙΣΧΥΣΙΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ. ΑΠΟ- ΔΟΣΙΣ ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Ταῦτα καὶ μόνον ταῦτα σκοπεῖ νὰ διερθῶσιν ὁ ψηφισθεὶς ἀγροτικός νόμος καὶ αἱ ὑποβληθεῖσαι τροπολογίαι, σκοπεῖ δηλαδὴ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν καλλιέργειαν καὶ ἀποδώσῃ τὴν κτηματικὴν πίστιν ἣτις τελείως παρέλυσεν ὑπὸ τὸ Κράτος βαρβάρου καὶ μοναδικῆς εἰς τὸ εἶδός της νομοθεσίας. Τώρα, ἐὰν, διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν ἀμφοτέρωτα ταῦτα, ἀπαιτῆται νὰ ἀπελευθερωθοῦν τὰ ἐπιβεβαρημένα τῆς νήσου κτήματα καὶ νὰ ἀπολαύσουν ταῦτα ἐλεύθερα οἱ ἰδιοκτῆται καὶ κάτοχοι αὐτῶν, τοῦτο θέλει ἐπακολουθήσῃ ὡς συνέπεια ἀναγκαία καὶ ἀναπόφευκτος, δὲν ἀπετέλεσεν ὅμως οὔτε ἀποτελεῖ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπὸν ὁ νόμος, καθόσον, ἐὰν τὰ βάρη ταῦτα οὔτε τὴν καλλιέργειαν οὔτε τὴν κτηματικὴν πίστιν ἐκάλυνον, οὐδεὶς λόγος θὰ συνέτρεχεν ὅπως καταργηθῶσι, διότι εἶνε φανερόν ὅτι ἀπὸ γενικωτέρας ἀπόψεως, τὸ κέρδος θὰ ἦτο πολὺ μικρόν καὶ ζήτημα θὰ ἀπέβαιεν ἐν ἡμῶν δόξαισι νὰ συνεισφέρουν ὅλοι διὰ νὰ ἀπολαύσουν τινές.

ἩΜΕΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΕΛΟΚΟΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΕΛΟΚΟΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΕΛΟΚΟΙΚΗ
Ἄν ἡμεῖς εἰκατόν πρὸς τοὺς ἑκατόν ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τῶν βαρῶν τούτων συν-
σποῖται ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ζημίας; Ἀτυχῶς εἶναι καὶ ἀληθέστατον καὶ ἀναμφισβήτητον.

Ἄμα ὁ κάτοχος τοῦ ὑποτελοῦς κτήματος ἤθελε πεισθῇ, ὅτι μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ βάρους καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων τῆς καλλιεργείας δὲν ἀπομένει ἐλεύθερον τὸ ἡμερομίσθιον αὐτοῦ, οὔτε φυσικὸν οὔτε λογικὸν εἶναι νὰ καλλιεργῇ τὴν γῆν καὶ νὰ ἐξακολουθῇ ποτίζων ταύτην μὲ τὸν ἰδρῶτά του.

Λ. ΝΑΚΟΣ. Τὰ βάρη αὐτὰ πῶς ἀποδεικνύονται;

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Καὶ διὰ μαρτύρων δύναται νὰ ἀποδειχθῶσι. Θὰ ἔλθω ἐν καιρῷ καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτό.

Ἄλλ' εἶναι ἄρα γε ἀληθές ὅτι ἐπὶ τῶν ὑποτελῶν κτημάτων ἡ ἀπόδοσις εἶναι τόσον μικρά, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀπομένῃ ἐλεύθερον ἡμερομίσθιον; Δυστυχῶς συνηθέστατα τοῦτο εἶναι ἀληθές καὶ ἀναμφισβήτητον, καθόσον ἐπὶ τινων μὲν ἐκ τῶν ὑποτελῶν κτημάτων, κατὰ τὴν συννομολόγησιν τῆς δικαιοπραξίας καὶ τὴν ἐπιβολὴν τοῦ βάρους, οὐδεμία ἐτηρήθη ἀναλογία τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος μὲ τὸ ἐπιτεθὲν βάρος, διότι, ὡς εἶπον, ταῦτα ἐπετίθεντο πρὸς ἐξασφάλισιν δανείων, ὁ δὲ πιστωτής δὲν εἶχεν ἐλευθέραν τὴν ἐκλογὴν ὑποχρεούμενος νὰ ἀρκῆται εἰς τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου του, ἐπὶ ἄλλων δὲ βαρῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐτηρήθη κατὰ τὴν σύστασιν τῆς δικαιοπραξίας ποιά τις ἀναλογία, ἡ ὑπαρξίς τοῦ βάρους χαλαρώνουσα ἀνέκαθεν καὶ ἐκ ψυχολογικῶν αἰτίων τὴν ἀγάπην τοῦ κατόχου πρὸς τὴν ὑποτελῆ γῆν καὶ μὴ ἐπιτρέπουσα ἀπ' ἀρχῆς ἐπιμεμελημένην καλλιεργεῖαν, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βαθμιαίαν μείωσιν τῆς ἀξίας τοῦ κτήματος καὶ συνεπῶς τὴν μὴ ἀπόδοσιν ποσοῦ ἐξασφαλίζοντος, πλὴν τοῦ βάρους καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐξόδων τῆς καλλιεργείας, καθαρὸν τὸ ἡμερομίσθιον. Εἰς ἐνίσχυσιν δὲ τῶν ἰσχυρισμῶν μου συντρέχει καὶ τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός ὅτι ἐνῷ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη λίαν εὐχαρίστως παρατηρεῖ τις ὅτι ἡ ἐλαία ἐν Κερκύρᾳ ἤρχισε καλλιεργουμένη ἐκτάκτως καλὰ, μολαταῦτα δὲν ὑπάρχει οὔτε μία ἀγροληπτικὴ ἐλαία καλλιεργημένη.

Ὡς ὁμως δύνασθε νὰ μὲ διδάξητε ἡ ἐγκατάλειψις τῆς καλλιεργείας δὲν ζημοῖ μόνον τὸν κτηματοδότην καὶ τὸν κτηματολήπτην, ἀλλ' ὁλόκληρον τὸν πληθυσμὸν καὶ μάλιστα ὄχι μόνον τὸν ἀγροτικὸν ἀλλὰ καὶ τὸν ἀστυκόν, διότι ἐνεκα ταύτης ἐλλείπει ἡ παραγωγὴ καὶ συνεπῶς ἡ κυκλοφορία τοῦ πλούτου.

Ἄλλ' ὡς εἶπον τὰ βάρη ταῦτα δὲν συνεπείκονται μόνον τὴν γαλάρωσιν τῆς καλλιεργείας ἀλλὰ καὶ τὴν ἔλλειψιν πάσης κτηματικῆς πίστεως. Βάρη ἐμπράγματα, διηνεκῇ, μὴ προκείμενα ἐκ τῶν ἐπισή-

μων τοῦ κράτους βιβλίων, ὄχι μόνον ἔρχονται εἰς πλήρη σύγκρουσιν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς εἰδικότητος καὶ δημοσιότητος ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται παρ' ἡμῖν τὰ λοιπὰ ἐμπράγματα δικαιώματα, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἀμφίβολον τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ μάλιστα, οὐ μόνον τῶν ὑποτελῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐλευθέρων κτημάτων, ἐφ' ὅσον ἡ μὲν νομοθεσία ἀναγνωρίζει τὴν ὑπαρξίν τοιούτων βαρῶν, οὐδεμία δὲ ἐπίσημος ἀπόδειξις δύναται νὰ παρασχεθῇ περὶ τοῦ ὅτι ἀληθῶς κτήματι εἶναι ἐλεύθερον.

Υ. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΑΡΩΝ. ΠΛΗΡΗΣ ΕΞΟΥΘΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ.

Ἐνεκα τούτου παρημποδίσθη τελείως ἡ ἐν ζωῇ ἐπὶ οἰφδῆποτε τίτλῳ μεταβίβασις τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων εἴτε ὑποτελῶν εἴτε καὶ ἐλευθέρων, τὰ ὁποῖα οὔτε νὰ πωληθῶσιν οὔτε νὰ ἀνταλλαγῶσιν εἶναι δυνατόν· οὐδεὶς δὲ εὐσυνείδητος ἐξετάζων τοὺς τίτλους τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ὅτι κτήματι εἶναι ἀναμφισβητήτως ἐλεύθερον. Διὰ τοῦτο, ἂν που συνέβη νὰ πωληθῇ ἀγροτικόν τι κτήμα, ἡ διαφορὰ τοῦ τιμήματος πρὸς τὴν ἀληθὴ αὐτοῦ ἀξίαν εἶναι τοιαύτη ὥστε ἀρκεῖ νὰ δώσῃ αὕτη πλήρη καὶ σαφὴ τὴν εἰκόνα τῆς καταστάσεως εἰς ἣν περιῆλθεν ἡ ὠραία ἐκεῖνη νῆσος.

Ἡ ἀπόλυτος ἀδυναμία περὶ τὴν μεταβίβασιν τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἔσχεν ὡς ἀπτετέλεσμα τὸν πλήρη καὶ μέχρις ἀπιστεύτου βαθμοῦ κατακερματισμὸν τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας, διότι ταῦτα παραμένοντα διαρκῶς εἰς τὰς αὐτὰς οἰκογενεῖας, μὴ δυνάμενα δὲ οὔτε νὰ πωληθῶσιν οὔτε νὰ ἀνταλλαγῶσιν, ὑφίσταντο καὶ ὑφίστανται διαρκῶς τὰς μεταξὺ τῶν συγκληρονόμων διανομὰς κατὰ τρόπον ὥστε ἡ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία κατεκερματίσθη εἰς βαθμὸν ὥστε καὶ τὰ ὄρια δυσδιάκριτα ἀποβαίνουσιν καὶ ἡ ἐπιστάσια καὶ φροντίς αὐτῶν ἀδύνατος καθίσταται. Μόνον ἐν Κερκύρᾳ δύνασθε νὰ συναντήσητε εἰκοσι ἐλαιόδενδρα, φέρ' εἰπεῖν, ἐγγυὲς κείμενα, ἀνήκοντα δὲ εἰς διαφόρους ἰδιοκτῆτας, οἱ ὁποῖοι εἰμπορεῖ νὰ ἔχουν καὶ πεντακῶσια ἢ καὶ χίλια ἐλαιόδενδρα ἕκαστος, ὅλα ὁμως ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους θέσεις.

Ἡ κατάστασις δ' αὕτη καθημερινῶς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς βαρβαρῶν ἰδιοκτησίας τὴν κατάργησιν ἐπιδιώκομεν, χειροτερεῖει ἀλλοτρίως καὶ ἐνδελεχέστερον τοῦ.

ΜΟΥΣΣΕΩΣ ΔΙΕΥΧΡΙΣΤΟΥ
ὑπὸ τοιούτοις ὁροις εἶναι φανερόν ὅτι τὰς αὐτὰς δυσχερείας τὰς ὁποίας συναντᾷ ἡ μεταβίβασις τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας εἴτε

τίτλω πωλήσεως εἴτε τίτλω ἀνταλλαγῆς, συναντᾷ καὶ ἡ ὑποθήκευσις καὶ μάλιστα αὕτη συναντᾷ καὶ τινες κινδύνους ἀμεσωτέρους, διότι ἡ καθυστέρησις τοῦ βάρους ἢ ἡ χειρότερες τοῦ κτήματος, συνεπάγεται τὴν ἐπανελεύσιν τοῦ κτήματος καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ κτηματοδότου ἀπόκτησιν ἐλευθέρας τῆς κυριότητος ἀπηλλαγμένης δὲ τῆς ὑπὸ τοῦ κτηματολήπτου ἐπιτεθείσης υποθήκης. Ἡ συνέπεια δ' αὕτη ἐπερχεται εἴτε μέγα εἴτε μικρὸν εἶναι τὸ βάρος. Ἐπομένως ἡ διατήρησις τοῦ υποθηκικοῦ δικαιώματος ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀνελλιπούς ἐκπληρώσεως τῶν υποχρεώσεων τοῦ ὀφειλέτου ἀπέναντι τοῦ κτηματοδότου του.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε μόνον ὁ κίνδυνος οὗτος. Ἡ ὑπαρξὶς τοιούτων δικαιωμάτων ἐγέννησε καὶ γεννᾷ καθημερινῶς συμπαιγνίας μεταξὺ κτηματοδοτῶν καὶ κτηματοληπτῶν εἰς βάρος τῶν ἐνυποθήκων πιστωτῶν. Ἐγείρονται ἀγωγαὶ περὶ ἐπανελεύσεως, φέρ' εἰπεῖν, λόγῳ καθυστερήσεως εἴτε πραγματικῇ εἴτε εἰκονικῇ εἶναι αὕτη ὁ κτηματολήπτης, σύμφωνος ἐκ τῶν προτέρων σιωπᾷ ἐπιτυχάνεται οὕτω ἢ ἐπανελεύσεως καὶ π ἄ ε ι κ α λ λ ῆ ἄ τ η ς ἢ ὑποθήκη. Τόσον δὲ κερδοσκοπικῇ ἀπεδείχθη ἡ ἐπιχειρήσις αὕτη, ὥστε εὐρέθησαν καὶ ἄνθρωποι οἵτινες ὡς βιοποριστικὸν ἔργον τοῦ βίου τῶν ἑκαμὴν τὴν ἀγορὰν βαρῶν ἐπὶ ἐνυποθήκων κτημάτων καὶ τὴν ἐξάσκησιν ἀγωγῶν περὶ ἐπανελεύσεως εἴτε εἰς βάρος τῶν ἐνυποθήκων πιστωτῶν εἴτε πρὸς ἐκβίασιν αὐτῶν. Τὸ κακὸν μάλιστα δὲν ἐσταμάτησεν ἕως ἐδῶ, διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὑποθῆκαι σοβαραί, ληφθεῖσαι ἐπὶ ἀγροτικῶν κτημάτων ἀληθῶς ἐλευθέρων ἀπεσβέσθησαν συνεπείᾳ συμπαιγνίας γενομένης μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου καὶ κυρίου τοῦ κτήματος καὶ ἐνὸς τρίτου, εἰκονικοῦ κτηματοδότου, ἐγείραντος ἀγωγὴν καὶ ἰσχυρισθέντος, φέρ' εἰπεῖν, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐνυποθήκου κτήματος ὑπάρχει βάρος ἐμφυτευτικὸν συνομολογηθὲν πρὸ τοῦ 1841 μεταξὺ τῶν προπατόρων τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου (δυνάμενον τοῦτου τοῦ λόγου ἕνεκα ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ μαρτύρων) ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου υποχρεοῦται οὗτος νὰ καταβάλῃ ἐτησίως οἰανδήποτε παροχὴν τὴν ὁποίαν οὗτος καθυστερήσας ἐπὶ τριετίαν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἐπανελεύσιν ἢ τὴν ἐπιτυχάνουσα συνεπάγεται τὴν ὑπὲρ τοῦ δῆθεν κτηματοδότου ἀπόκτησιν ἐλευθέρας τῆς κυριότητος καὶ ἀπηλλαγμένην τοῦ βάρους τῆς υποθήκης. Γνωρίζετε τίνι τρόπῳ δύναται νὰ ἀποτραπῇ ἡ συμπαιγνία αὕτη ἢ δυναμένη νὰ διεξαχθῇ εἰς βάρος τῶν ἐνυποθήκων πιστωτῶν; Μόνον διὰ τῆς

ἀρνητικῆς ἀποδείξεως ὅτι οὐδέποτε συνέστη ἡ δοῦσα ἀφορμὴν εἰς ἐπανελεύσιν ἐμφύτευσις, ὅτι δηλαδὴ ἐκ συμπαιγνίας ἐγένοντο πάντα ταῦτα, δὲν εἶναι δὲ ἀληθές ὅτι πρὸ 200 ἢ 300 ἐτῶν συνέστη προφορικῶς αὕτη ἡ ἐμφύτευσις, ἐφ' ἧς νὰ στηρίζεται τὸ δικαίωμα εἰσπράξεως λ. γ. πέντε φράγκων κατ' ἔτος.

Ἄλλ' ἐρωτῶ καὶ ἐγὼ ὑμᾶς· εἶνε δυνατὴ μία τοιαύτη ὑπὲρ τοῦ πιστωτοῦ ἀπόδειξις ἀφοῦ μάλιστα τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς συνομολογεῖ καὶ ὁ ἐκ τῆς ἐμφυτεύσεως ὑπόχρεως; Εἶναι δυνατόν ὑπὸ τοιούτους ὅρους νὰ σώσῃ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς τὴν ὑποθήκην του; Καὶ εὐρισκόμεν, ἐρωτῶ, ἐν τῷ ἀδίκῳ ὅταν ἀπεκάλεσα ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου μου τὴν νομοθεσίαν ταύτην βάρβαρον;

Ἡ κατάστασις αὕτη, ὡς εἶνε φανερόν, ἐκμηδενίσασα τὴν ἀξίαν τῆς ἀγροτικῆς ιδιοκτησίας καὶ παραλύσασα πᾶσαν κτηματικὴν πίστιν, ἐφυγάδευσε τὰ τίμια κεφάλαια· οἱ ἀντιχεῖς ἀγρόται καὶ ἐν γένει οἱ ἀγροτικοὶ κτηματῖαι εἶναι ἀδύνατον, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ιδιοκτησίας τῶν, νὰ ἐπιτύχουσιν οἰονδήποτε δάνειον καὶ διὰ τοῦτο εἰς ἐκάστην ἐξοχικὴν περιφέρειαν ἀνεπτύχθησαν δύο ἢ τρεῖς μικροτοκογλύφοι, οἱ ὅποιοι, ἂν δὲν ἀναχαιτισθοῦν ἐγκαίρως, θὰ γίνουν ἀσφαλῶς ιδιοκτῆται ὁλοκλήρου τῆς νήσου.

IV. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΚΑΙ ΕΠΙΒΕΒΛΗΜΜΕΝΗ Η ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ.

Μετὰ ταῦτα εἶμαι βέβαιος ὅτι καὶ χωρὶς νὰ σᾶς ἐρωτήσω θὰ συνομολογήσητε ὅτι νομοθεσία καταστρέψασα τὴν καλλιέργειαν, ἐκμηδενίσασα τὴν κτηματικὴν πίστιν καὶ παραλύσασα ἐν γένει πᾶσαν οἰκονομικὴν κίνησιν δέον ἀντὶ πάσης θυσίας νὰ καταργηθῇ. Ὅτι ἡ κατάργησις αὕτη ἐνδιαφέρει καὶ ὠφελεῖ ὁλόκληρον τὸν πληθυσμὸν τῆς νήσου Κερκύρας, ἀνεξαρκήτως ἂν ἔχη κτήματα ὑποτελῆ ἢ ἐλεύθερα ἢ καὶ ἂν στερεῖται παντελῶς τοιούτων. Ἐπειδὴ δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχῶν τῆς νομοθεσίας ταύτης εἶχον στηριχθῇ διάφορα δικαιώματα, δέον νὰ ληφθῇ κατὰ τὰς Συνταγματικὰς διατάξεις πᾶσα πρόνοια περὶ τῆς ἀποζημιώσεως αὐτῶν. Ταῦτα πάντα ἰσχυρίζομαι ὑπερηφάνως ὅτι ἐπεδίωξε καὶ ἐπέτυχεν ὁ ἀγροτικὸς τῆς Κερκύρας νόμος ΑΝΑ

Μετὰ ταῦτα σᾶς εἶπα δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ ἀνάγκη καὶ ἄλλων ἐκτενέστερων ὁμιλιῶν, κατὰδεῖξω ὅτι αἱ σχέσεις τῆς ἀγροληψίας καὶ ἐμφυτεύσεως, ὑπὲρ ὧν ἐμακρογόρησεν ὁ κ. Θεοτόκης, πᾶν ἄλλο ἢ

εὐεργετικά ἐῖναι, ἀφοῦ αὐταὶ ἀποτελοῦν τὴν αἰτίαν τῆς κακοδαί-
μονίας τῆς νήσου.

Κατὰ τὰ λοιπὰ θὰ συνομολογήσω καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ κ. Θεοτόκη
ὅτι ὁ ΣΜΔ' νόμος εἶναι ὁ ἐπιδιώξας τὴν λύσιν τῶν ἀγροτικῶν σφέ-
σεων. Ἀλλὰ τὰ μεγάλα ζητήματα δὲν λύονται διὰ μιᾶς, ἀτυχῶς δὲ ὁ
νόμος ἐκεῖνος δὲν ὑπῆρξε πλήρης διότι ἂν ἔκτοτε εἶχον ληφθῇ τὰ
ἐπιδιωχθέντα καὶ ἐφαρμοσθέντα ἤδη μέτρα, δὲν θὰ συνελθόντων
σήμερον, τὸ δὲ ἀγροτικὸν τῆς Κερκύρας ζήτημα θὰ ἦτο λελυμένον
ἔκτοτε.

Ἐπὶ τούτοις Ὑπῆρξε δὲ ὁμολογουμένως διὰ τὴν Κέρκυραν αὐτίχημα μέγα, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μέχρι σήμερον δὲν ἠκούσθη φωνὴ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὑπὲρ τῆς λύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, διότι εἶναι εὐχερὲς νὰ λέγῃ τις νὰ μελετήσωμεν τὰ ζητήματα ταῦτα ἐντὸς 15 ἡμερῶν, ὥς ὑπεστήριξεν ὁ κ. Θεοτόκης, εἶμαι δὲ καὶ ἐγὼ πρόθυμος εἰς τοῦτο· ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ποῖον τὸ μέγεθος τῆς εὐθύνης τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Κερκύρας ἐκείνων οἵτινες, ἀντιπροσωπεύσαντες τὴν Κέρκυραν ἐπὶ τριακονταετίαν συνεχῆ ὁλόκληρον παντοδυνάμως, ὅχι μόνον δὲν ἔκαμαν τίποτε, ἀλλ' ἀντιθέτως διέθηκαν τὴν δύναμιν αὐτῶν διὰ νὰ ταφῇ τὸ ζήτημα, καὶ διὰ τοῦτο αἰὼ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντῆ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ μόνου εὐεργέτου τῶν ἀγροτικῶν καὶ κτηματικῶν ἐν γένει πληθυσμῶν, οὕτε λέξις ἠκούσθη ἐν τῇ Βουλῇ ταύτῃ περὶ τοῦ ζωτικωτάτου τούτου ζητήματος.

VII. Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΣ.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης κατηγορήσας τὸν ἡμέτερον νόμον διότι, καθὰ εἶπεν πρὸς ἑξακριβώσιν καὶ καθορισμὸν τοῦ πληρωθησομένου κεφαλαίου ἐλήφθη ὑπ' ὧσιν οὐχὶ ἡ παραχθεῖσα ἀλλ' ἡ εἰσπραχθεῖσα ποσότης κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν ἢ εἰκοσαετίαν. Ταῦτα ὁμῶς εἰπὼν βεβαίως κατέδειξεν ὅτι ἡ δὲν ἀνέγνωνος ἢ ἐσφαλμένως ἀντελήφθη τὸ ἄρθρον 9ον τοῦ ψηφισθέντος νόμου ὅπερ δριζεῖ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον, διότι ἡ εἰσπραξις λαμβάνεται μόνον ὑπ' ὧσιν διὰ τὴν ἀποζημιώσιν τῶν πρὸς τοὺς Δήμους ἐκ Μεταλλάγων ὀφειλομένων εἰς ἀπάσας δὲ τὰς λοιπὰς περιστάσεις ὅσας ἐδηλώθη ἡ ἀποζημιώσις ὀφείλεται εἰς ἰδιώτας, ἔστω καὶ ἂν αἰτία ἐπ' ἧς σχετίζονται ἐπιμνηστικῶς λαμβάνεται, λέγῳ, ὑπ' ὧσιν οὐχὶ ἡ εἰσπραχθεῖσα ἀλλ' ἡ παραχθεῖσα ποσότης. Ἰδού, Κύριοι, τί λέγει τὸ ἄρθρον 9ον. (ἀναγινώσκετε)

«Τῇ βάσει τοῦ μέσου ὄρου τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὰ τελευταῖα δέκα ἔτη ἐκ τῶν προσόδων αἰτίνες βορύνουσι τὰ ὑπὸ στοιχεῖον β'. τοῦ ἄρθρου 1 βαβαρημένα κτήματα πλὴν τῶν καθαρῶς τιμαριωτικῶν καὶ τῇ βάσει τῆς ἐτησίας χρηματικῆς παροχῆς ἢ τοῦ ποσοῦ εἰς ὃ θέλει μετατραπῇ ἡ ἐτησία πρόσοδος ἢ βαρύνουσα ἕκαστον τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 15 ὑπὸ τὰ στοιχεῖα α', γ', δ', ἀναφερομένων κτημάτων καὶ τῶν καθαρῶς τιμαριωτικῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τὸ στοιχεῖον β'. θὰ ἐξευρίσκηται . . . . . τὸ κεφάλαιον τὸ βαρύνον τὸ κτῆμα». Ὡστε εἶνε φανερόν ὅτι οὐχὶ ἡ εἴσπραξις ἀλλ' ἡ παραγωγή λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν καὶ διὰ τὰς ἀγροληψίας καὶ διὰ τὰς ἐμρυτεύσεις καὶ μάλιστα διὰ τὰς ἀποζημιώσεις ἐκ τῶν τιμαριωτικῶν σχέσεων τῶν εἰς ἰδιώτας καταβληθησομένων, διότι ἅπαντα ταῦτα περιλαμβάνονται ἐν ἄρθρῳ 1ῳ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα α', γ', δ', καὶ β'.

Ἄλλ' ἐνῶ τὰντα ἡμεῖς ἐπράξαμεν καὶ ἐθέσαμεν ὡς βάσιν τῆς ἀποζημιώσεως τὴν παραγωγὴν καθιερώσαντες ἐξαίρεσιν μόνον διὰ τὰς μεταλλαγὰς ἔνεκα λόγων ἀπολύτως δικαιολογουμένων, τοὺς ὁποίους θέλομεν ἀναπτύξῃ κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ἄρθρων, δὲν θεωρῶ ἄσκοπον νὰ ὑπενθυμίσω εἰς τὸν κ. Θεοτόκῃν ὅτι καὶ ἐν τῇ καθιερωθείσῃ ἐξαιρέσει ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ, διότι οὗτος πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ ποσοῦ τῆς ἀποζημιώσεως κατὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν τιμαρίων, ὥρισε διὰ τοῦ ἄρθρ. 10 τοῦ ΒΣΠ'. νόμον οὐχὶ τὴν παραγθεῖσαν ἀλλὰ τὴν εἰσπραχθεῖσαν ποσότητα.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἐπρόκειτο περὶ τιμαρίων τὰ ὅποια εἶχον τὴν κατάκτησιν ὡς ἀρχὴν καὶ ὄχι τὴν ἐλευθέραν ιδιοκτησίαν.

K. ZABITZIANOΣ. Δὲν τὸ ἐκάματε διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν
τῆς ἰδιοκτησίας, ἀλλά...

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Μοῦ ἐπιτρέπετε μίαν διακοπὴν;

K. ZABITZIANOS. Μάλιστα.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἐπιβάλλετε εἰς τὸν ἀγροδότην ν' ἀποδείξῃ ὡς λέγετε τὴν παροχὴν καὶ σὰς ἐρωτῶ πῶς δύναται ὁ δυστυχὴς ἀγροδότης νὰ σὰς ἀποδείξῃ παραγωγὴν τῆς ἀμπέλου τοῦ ἢ τοῦ χωραφίου του; Πρέπει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ἐπὶ δέκα ἔτη ἢ δεῖνα ἀμπελος ἔδωκε τόσας σταφυλάς; ὅτι ἐπὶ δέκα ἔτη ἢ δεῖνα ἀμπελος ἔδωκε τόσας σταφυλάς; ὅταν ἔρχεται ὁ τρυγητὸς τότε φαίνεται ἡ παραγωγή.

K. ZABITZIANOS. Ἔχει ὅλα τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ, Πώς δύναται ὁ δυστυχὴς ἀγροδότης νὰ σᾶς εἴπῃ ὅτι ἔδωκε τόσο τὸ χωράφι α. ἢ β., ἀφοῦ ἡ διανομὴ μεταξὺ ἀγροδότη καὶ ἀγρολήπτη γίνεται ἐπὶ τόπον, δηλαδὴ μεταβαίνει ὁ ἀγροδότης εἰς τὸ χωράφιον, γίνονται τρία τὰ μερίδια καὶ λαμβάνει ἐν ὁ ἀγροδότης καὶ τὰ ἄλλα ὁ ἀγρολήπτης; Ἐν τῷ συνόλῳ γνωρίζει τὰ χωράφια του τὶ ἔδωσαν, ἀλλὰ σεῖς τὸν στερεεῖτε πάσης ἀποζημιώσεως, διότι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ σᾶς ἀποδείξῃ τὶ εἰσέπραξεν.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Παντοῦ καὶ πάντοτε, ὁσάκις δι' οἰονδήποτε λόγον ἐγένοντο ἀπαλλοτριώσεις ἀναγκαστικαὶ κτημάτων, ἐλήφθη ὡς βάσις ἡ πρόσοδος διότι εἶναι καὶ ἡ δικαιοτέρα. Ἡ πρόσοδος αὕτη δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ὅλων τῶν μέσων, λ. χ. διὰ μαρτύρων, διὰ πραγματογνωμόνων. Εἶναι πρόχειρα ὅλα τὰ ἀποδεικτικά μέσα. Μήπως καὶ σεῖς εἰς τὴν ἔξαγοράν τῶν τιμαριῶν δὲν ἐθέσατε τὴν πρόσοdon ὡς βάσιν καὶ καλῶς ἐπράξατε;

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Δὲν ὑπάρχει καμμία συγγένεια. Ἐκεῖ, ἅμα ἡδικεῖτο ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο ν' ἀποζημιωθῇ, δὲν ἔπρεπε νὰ γίνωσι παρὰ 18 ἀνακοπαί, ἐνῷ ἔδω πρόκειται νὰ γίνωσι 40 ἢ 50 ἀνακοπαί, διότι ἐπὶ ἐκάστης ἐκτιμήσεως θὰ εἴσθε ὑποχρεωμένος νὰ κάμητε ἐν ἔγγραφον καὶ ἂν ἔχητε 200 ἀγρολήπτας θὰ εἴσθε ὑποχρεωμένος νὰ κάμητε 1000 ἀνακοπὰς, δηλαδὴ νὰ δαπανήσῃτε πολὺ περισσότερα τῶν ὧσων θὰ λάβητε.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Δὲν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀποδείξεως.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ὑπάρχει, διότι ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐλαιόδενδρα ὑπάρχει ἐκτίμησις· ἄρα ἔχετε τὴν ἀπόδειξιν.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Μήπως δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἐκτίμησιν;

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ὁχι· διότι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀμπελῶνας καὶ τὰ χωράφια ἡδύνατο νὰ ληφθῇ εἰς μέσος ὅρος.

ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ. Ποῖος εἶναι ὁ μέσος ὅρος;

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Προτεῖνάτέ τον.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Νὰ τοῦ δώσῃτε τὸ δικαίωμα νὰ φέρῃ τὰ κατὰστικά του καὶ νὰ εἴπῃ· αὐτὰ ἦσαν.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Δὲν ἐπιτρέπεται φρονῶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐπαναδωσωμεν εἰς τὰ οἰκαγενειακά κατὰστικά ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν ἢ ὁποία κατηγορήθῃ ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἰσχυοῦσης Πολ. Δικονομίας, δηλαδὴ πρὸ πεντηκονταετίας καὶ πλέον. Τοιαύτη διάταξις ἐτέθη ἐν τῷ ἰσχύοντι νόμῳ κατ' ἐισηγησὶν τοῦ κ. Λάσκαρη, Βουλευτοῦ τότε, ἀλλ' εἶναι ἄστοχος καὶ πρέπει νὰ καταργηθῇ.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης μᾶς κατηγορεῖ καὶ δι' ἄλλον λόγον· διότι λέγει, κακῶς ἐπράξαμεν νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἔξαγοράν καὶ τῶν μετὰ

τὸν Κώδικα συσταθεισῶν ἀγροληψιῶν. Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ ὅτι λίαν ὀρθῶς διὰ τοῦ νόμου ἐξηγοράσθησαν οὐχὶ μόνον αἱ παλαιαὶ ἀγροληψίαι, αἱ πρὸ τοῦ Κώδικος συσταθεῖσαι, ἀλλὰ καὶ αἱ μετὰ τὸν Κώδικα συνομολογηθεῖσαι, διότι δὲν εἶναι ἀκριβές, καὶ ἀπορῶ πῶς περιέπεσεν εἰς τοιαύτην νομικὴν ἀνακρίβειαν ὁ κ. Θεοτόκης, ὅτι τὸ δικαίωμα τὸ ἀγροληπτικόν, τὸ μετὰ τὸν Κώδικα συσταθέν, εἶναι προσωπικόν, ἀλλ' εἶναι ἐμπράγματον ἐμπραγματώτατον, παρέχον τὰ αὐτὰ προνόμια τὰ ὁποῖα παρέχουν καὶ τὰ λοιπὰ ἐμπράγματα δικαιοῦματα. Ὅταν ἐν τῇ οὐσίᾳ τοῦ δικαιοῦματος τούτου ὑπάρχει τότε κληρονομικόν καὶ ἀπαλλοτριωτόν· ὁ δὲ ἀγρολήπτης τῆς μετὰ τὸν Κώδικα συσταθείσης ἀγροληψίας ἔχει πλήρες δικαίωμα ἀπαλλοτριώσεως χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ἀγροδότην...

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Δὲν ἔχει.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Βεβαίως ἔχει· σᾶς βεβαίῳ.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ὅταν εἶχε δικαίωμα ἰδιοκτησίας.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Μὲ συμπαθᾶτε, κύριε Πρόεδρε. Εἶναι παγίως ἀνεγνωρισμένα αὐτά. Δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἀπόφασις δικαστικὴ ἀμφισβητοῦσα τὸ ρητῶς ἄλλως ἀνεγνωρισμένον. Τὸ συζητοῦμεν ὅταν θέλητε αὐτό.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι, μολονότι ἔχομεν νόμον ἐπιτρέποντα τὴν διάλυσιν ἀπὸ τοῦ 1864, οὐδεὶς ἐζήτησε τὴν διάλυσιν τῆς ἀγροληψίας. Οὐδεὶς τὴν ἐζήτησε. Τὰ ἀγροληπτικά κτήματα εἶναι τὰ καλῶς καλλιεργημένα, τὰ δὲ κτήματα τῆς πόλεως εἶναι ἐντελῶς ἐγκαταλελειμμένα διότι δὲν ὑπάρχουν κεφάλαια. Τίς σᾶς ἐμποδίζει ἂν θέλητε νὰ καλλιεργήσῃτε τὸ κτήμά σας;

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Ἡ ἑλλειψὶς κεφαλαίων τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ τὰ ἐξασφαλίσωσι τὰ ἀγροτικά μας κτήματα ἔνεκα τῆς βαρβάρου νομοθεσίας ἣτις διέπει τὰς ἀγροτικὰς σχέσεις ἐν Κερκύρᾳ ὡς ὑπεστήριξα.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὸ θέμα μας ἐπαναλαμβάνω ὅτι εἶναι ἀποδείκτον ὅτι ἡ ἀγροληψία, τόσον ἡ παλαιὰ ὅσον καὶ ἡ νέα, ἀποτελεῖ τὴν αὐτὴν νομικὴν σχέσιν, διὸ ὀρθῶς τὸ αὐτὸ μέτρον δι' ἀφοτέρας ἐλήφθη.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης μᾶς ἐκάκισε καὶ διὰ τὴν λύσιν τὴν ὁποίαν ἔδωσαμεν εἰς τὰς ἐδαφονομὰς χωρὶς νὰ σκεφθῇ τοῦλάχιστον ὅτι ἡ ἐδαφονομὴ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ἰον. Ἀστ. Κωδικοῦ καὶ τοῦ νόμου ΣΜΑ, ἐν τῇ αὐτῇ τῇ νομικῇ αὐτῇ ἐννοίᾳ τὴν ἀπαλλοτριώσιν, ὅτι κατ' ἐπαρκοσίαν τῆς νομικῆς οὐσίας ὁ κάτοχος τοῦ κτήματος, ὁ ἐμφυτευθεὶς ἐν τῷ κτήματι, ἐκτελεῖ ἀγωγὴν περὶ ἔξαγορᾶς τοῦ ἐμφυτευτικοῦ καὶ τὸν νόμον καὶ τὴν ἐμπράγματον σχέσιν μετατρέπει εἰς προσωπικὴν δυ-

νάμει τῆς ὁποίας ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ τὸ κεφάλαιον εἰς δέκα ἐτησίαις δόσεις. Ἔρχεται ὁ νόμος καὶ λέγει· ἀντὶ τῶν δέκα ἐτησίων δόσεων σοὶ δίδω ἀμέσως τὰ 3)5 καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἰς δόσεις ἐτησίαις. Καὶ ἐρωτῶ· εἶναι δημευτικός ὁ νόμος οὗτος ὁ ὁποῖος ὄχι μόνον δὲν ἀφαιρεῖ δικαιώματα ἀλλ' ἐνισχύει τὰ ὑπάρχοντα; Τῇ ἀληθείᾳ μοὶ φαίνεται ὅτι τὰ πράγματα ταῦτα εἶναι τόσον ἀπλὰ ὥστε ἀπορῶ πῶς δὲν ἠθέλησε νὰ τὰ συνομολογήσῃ ὁ κ. Θεοτόκης.

VIII. Η ΔΗΘΕΝ ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Ἀλλὰ πλὴν τούτων μᾶς κατηγόρησε τὸν νόμον διότι δι' αὐτοῦ ὁρίσθη ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ προσδιορίσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τὸ μέγεθος τῆς ἀποζημιώσεως. Ἀλλὰ τί τὸ ἀνάρμοστον ἢ ἀντισυνταγματικὸν ἔχει ἡ τοιαύτη διάταξις; Μήπως τὸ μέτρον τοῦτο δὲν ἐτηρήθη καὶ κατὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν τιμαρίων, συνωδὰ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τοῦ κ. Θεοτόκη; Ἄλλ' ἀνεξαρκῆτως τούτου, ἡ ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς διαδικασία ὡς μέτρον προληπτικὸν καὶ διαιτητικὸν εἶναι τὰ μάλιστα εὐεργετικόν. Ταῦτα ὅμως δεχθέντες δὲν ἐστερήσαμεν τινα τοῦ δικαιώματος τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ καὶ διὰ τοῦτο ὑπάρχει πλήρες τὸ δικαίωμα ν' ἀπειθυνθῇ πᾶς τις εἰς ὅλα τὰ δικαστήρια, ἀπὸ τοῦ Πρωτοδικείου μέχρι τοῦ Ἀρείου Πάγου, τὰ ὅποια κατ' οὐσίαν ὁρίζουν τὴν ἐκτίμησιν. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο ἀλλ' ἐδώσαμεν τὸ δικαίωμα νὰ γίνηται ἡ διαδικασία ἐφ' ἀπλοῦ χάριτος.

Δὲν ἐστερήσαμεν οὐδὲνα οὐδενὸς δικαιώματος ἀνευ ἀποζημιώσεως, δὲν ὑπάρχει δὲ οὐδεμία ἀπολύτως ἀντισυνταγματικότης τοῦ νόμου. Θὰ ἤμην ἔτοιμος νὰ συζητήσω τὰς ἀντισυνταγματικότητας τὰς ὁποίας ἀορίστως ἐμνημόνευσεν ὁ κ. Θεοτόκης, ἀλλὰ δὲν τὰς βλέπω πούθενά, δὲν εἶχε δὲ τὴν καλωσύνην ὁ κ. Θεοτόκης νὰ τὰς μνημονεύσῃ. Ἐστηρίχθη ἐπὶ μιᾷ ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀπεφάνθη ὑπὲρ ἡμῶν. Ἐν τῷ Ἐφετεῖῳ συνεζητήθη τὸ ζήτημα ἐὰν ἡ διάταξις δι' ἧς ἀνεστάλη ἡ ἐπανελεύσις εἶναι ἀντισυνταγματική, καὶ ἀπεφάνθη λίαν ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον ὅτι εἶναι συνταγματικὴ τάτης. Ἐν τῇ ἀποφάσει δ' ἐκείνη ὑπῆρχε μειονοψηφία ἣτις δὲν ἐξήτασε καὶ δὲν ἀπεφάνθη περὶ τῆς συνταγματικότητος τοῦ νόμου ἀλλ' ἀπλῶς ἰσχυρίσθη διὰ διαφόρων σκέψεων ὅτι ἐκ τῆς Συνταγματικότητος ἢ μὴ τοῦ νόμου ἔδει νὰ ὀδηγηθῇ τὸ Δικαστήριον, καὶ εἰς τὴν ἐκτίμησιν περὶ τοῦ Συνταγματικοῦ ἢ μὴ τῆς ἀνασταλτικῆς περὶ τῆς ἐπανελεύσεως διατάξεως. Πάντως ὅμως πρόκειται περὶ μειονοψηφίας ἣτις δὲν ἐθεώρησε τὸν νόμον ἀντισυνταγματικόν.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον εἶναι ἀκριβὲς εἶναι τοῦτο

ὅτι ἡ μὲν πλειονοψηφία ἐδέχθη ὅτι ἡ ἐπανελεύσις δὲν ἀποτελεῖ διατάξιν ἀντισυνταγματικὴν, ἡ δὲ μειονοψηφία ἐπέμεινεν ὅτι ἀντισυνταγματικοῦ ὄντος τοῦ νόμου, πᾶσαι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου καὶ αἱ μὴ ἀντισυνταγματικαί, ἔπρεπε νὰ θεωρηθῶσιν ἀντισυνταγματικαί.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Δὲν εἶναι αὕτη βεβαίως ἡ ἔννοια τῆς ἀποφάσεως· ἀλλ' ἐγὼ πηγαίνω καὶ πάρα πέρα· ὄχι ἡ μειονοψηφία ἀλλὰ καὶ ἡ πλειονοψηφία ἀν τὸ ἔλεγε, θὰ εἶπετο ἐξ αὐτοῦ ὅτι ὁ νόμος εἶναι ἀντισυνταγματικός; Δὲν θὰ ὑπῆρχε πᾶσα ἐλπίς ὅτι τὸ Ἀνώτατον Δικαστήριον ἠθέλε διερωτῶσαι προφανῶς ἐσφαλμένην ἀπόφασιν;

VIII. Η ΔΙΚΑΙΟΤΗΣ ΚΑΙ Η ΙΣΟΤΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης κατηγόρησε τὸν νόμον μας διὰ τὴν ἀνισότητα τῶν φόρων ὑπὸ τὴν ἐποψιν ὅτι διὰ τῆς φορολογίας ἐπιβαρύνονται καὶ ἐκείνοι οἵτινες δὲν κατέχουν κτήματα ὑποτελῆ, αἵτινα πρόκειται νὰ ἀπελευθερωθῶσιν. Τὴν βάσιν ὅμως ταύτην ἔθεσε καὶ ὁ κ. Θεοτόκης κατὰ τὴν ἐξαγορὰν τῶν τιμαρίων ὅταν διὰ κοινῶν προσόδων ἀπεξημιώθησαν οἱ τιμαριοῦχοι, τὸ δὲ μέτρον τοῦτο ἐφαρμόσθην τότε ἥτοι μάλλον ἀδικαιολόγητον, διότι διὰ τοῦ νόμου ἐκείνου ὠφελήθησαν τῷ ὄντι μόνον οἱ κάτοχοι καὶ συνεισφορεῖς τῶν τιμαρίων ἐφ' ὅσον ἐξηκολούθει ὑφισταμένη κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ βάρβαρος νομοθεσία ἡ καταργουμένη διὰ τοῦ νόμου μας, καὶ συνεπαγομένη τὴν χαλάρωσιν τῆς καλλιεργείας καὶ τὴν ἔλλειψιν πάσης κτηματικῆς πίστεως, ἐνῷ ὁ νόμος ὁ ἡμέτερος εἶναι κοινῆς ὠφελείας καὶ διορθώνει ἀμφότερα ταῦτα. Ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι κοινῆς ὠφελείας, δεόν πάντες νὰ καταβάλωσι διότι πᾶσαι αἱ τάξεις ὠφελοῦνται ἐκ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν κτημάτων, ἐκ τῆς ἐνισχύσεως τοῦ πλούτου, ἐκ τῆς ἀναπτυσσομένης οἰκονομικῆς κινήσεως, ἐκ τῆς ἐνισχύσεως τῆς καλλιεργείας, ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῆς κτηματικῆς πίστεως. Δὲν ἀπαιτεῖται προφανῶς ἡ ὠφέλεια νὰ εἶναι ἄμεσος. Δὲν ἔπεται ὅτι δίκαια ἠθέλον ἐπικαλεσθῶ, ἐὰν ἠθέλον ἰσχυρισθῇ, ὅπερ εἶπεῖν, ὅτι δὲν εἶναι δίκαιον νὰ συμμετάσχω ἐγὼ τῆς πληρωμῆς τῶν ἀναλογούντων εἰς βάρος μου διὰ τὰ ἔξοδα τῆς Δικαιοσύνης ἢ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑκείνῃ τῇ δίκῃ ἢ δὲν ἔχω τέκνα ὅπως τὰ ἀποστείλω εἰς τὰ σχολὰ καὶ ἐν ἑκείνῃ τῇ δίκῃ τὰς ἀποστάσεις τῶν κτημάτων τοιαύτης σημασίας μόνον οὕτω δυνατόν νὰ ληφῶνται οὔτε εἶναι δυνατόν ἄλλως γενέσθαι.

Ἀλλὰ μᾶς ἐκάκισεν ὁ κ. Θεοτόκης διότι δὲν ἐφωδιάσθημεν προηγουμένως μὲ πληροφορίας περὶ τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων καὶ

συνεπῶς περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτούμενων κεφαλαίων. Δὲν εἶχομεν ἀνάγκην, Κύριοι, νὰ ζητήσωμεν τοιαύτας πληροφορίας. Αἱ πληροφορίες αὗται ἦτον ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ληφθοῦν. Ἐπρεπε δηλαδή νὰ μὴ λύσωμεν ποτὲ τὸ ζήτημα διότι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ποτὲ τὰς πληροφορίας ταύτας. Ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ βαρῶν τὰ ὁποῖα δὲν προκύπτουν ἐκ τῶν ἐπισήμων τοῦ Κράτους βιβλίων, πῶς ἦτο δυνατόν ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν νὰ προσδιορίσωμεν αὐτά; Καὶ πρέπει νὰ τονίσω ὅτι μίᾳ ἀπὸ τὰς οὐσα-στικωτέρας ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας προσφέρει ὁ νόμος εἶναι ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας, θὰ εἴμεθα ἐν γνώσει ὡς ἔγγιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ὁποῖον θέλει ἀπαιτηθῇ, καὶ ἂν δὲν ἀρκοῦσιν αἱ πρό-σοδοι, τότε δυνάμεθα νὰ τὰς ἐνισχύσωμεν ὑποβαλλόμενοι εἰς πᾶσαν θυσίαν. Τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀπολύτως ἐπιβεβλημένον ἀλλὰ καὶ ἀπολύτως ἀζήμιον οὐ μόνον διότι ἄνευ αὐτοῦ οὐδέποτε θὰ καταλή-ξωμεν εἰς τὴν ποθυμένην λύσιν, ἀλλὰ καὶ διότι μέχρις ἀποζημιώ-σεως ὑφίσταται ἀκέραιον τὸ δικαίωμα· συνεπῶς οὐδεμία ζημία δύνα-ται νὰ ἐπέλθῃ.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ ὠρίσθησαν αἱ δυναταὶ πρόσοδοι, αἱ ὁποῖαι ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶναι λίαν ἐπαρκεῖς· πιθανῶς νὰ σφάλω, ἀλλὰ τότε θὰ τὰς ἐνισχύσωμεν. Ἐδῶ εἶναι ἡ Βουλὴ διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναβάλ-λωμεν τὴν λύσιν μέχρις ὅτου ἀποκτήσωμεν τὰς πληροφορίας ταυ-τας, διότι ἂν τοῦτο πράξωμεν οὐδέποτε θὰ προχωρήσωμεν.

Ἐκ τῶν φόρων τοὺς ὁποίους ἐμνημόνευσεν ὁ κ. Θεοτόκης, καὶ τοὺς ὁποίους ὠρίσαμεν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ μας, ὁ μὲν φόρος ἐπὶ τοῦ ἐλαίου, ἐπιβληθεὶς τὸν Μάρτιον τοῦ 1912, ἔσχυσεν εἰς χρόνον καθ' ὃν ἡ ἐσοδεία εἶχεν σχεδὸν ἔξαντληθῇ, διότι τοῦ ἐλαίου ἄρχεται ἡ ἔξαγωγή ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ δὲ φόρος τῆς τελευταίας ἐσοδείας ἐλάχιστος σχετικῶς ἀπέδωκε, διότι ἐν Κερκύρα ἡ τελευταία ἐσοδεία ἦτο λίαν ἀνυχής. Ὁ φόρος τοῦ ἄλατος, ἔξα-ρτηθεὶς ἐκ τῆς ἐκδόσεως Β. Διατάγματος, ἐβράδυνεν ἐπὶ ἔτος σχεδὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ. Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ ἀραβοσίτου δὲν ἀπέδωκεν οὔτε λεπτὸν διότι κατὰ τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ νόμου ἐγένετο λάθος καὶ ἐκεῖ ἔνθα ἐγγράφετο ὅτι ὁ φόρος ἐπιβάλλεται ἐπὶ τοῦ «εἰσαγο-μένου ἢ μεταφερομένου ἀραβοσίτου» ἀπελείφθη τὸ «μεταφερομέ-νου» καὶ ἐπομένως, ἐπειδὴ ὁ ἀραβοσίτος εἰσάγεται συνήθως ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἢ ἂν δὲν εἰσάγεται ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ οἱ ἔμποροι εἰσά-γουν προηγουμένως εἰς ἄλλην πόλιν ὡς ἀποφυγὴν τὸν ἐπιπροσ-θετον δασμὸν καὶ ἐκεῖθεν τὸν μεταφέρουν εἰς Κέρκυραν, οὐδὲν εἰσπράχθη ἐκ τοῦ φόρου τούτου. Καὶ ὡς παρ' ὅλας τὰς ἀτυχίας

ταύτας σήμερον ἔχομεν εἰσπράξει ἐκ τε τῶν φόρων καὶ τῶν ἐγχωρίων προσόδων περὶ τὰς 600 χιλιάδας φράγκων.

Σημειώσατε δ' ὅτι οἱ ἐπιβληθέντες φόροι εἰσπράχθησαν κατὰ τὸ κατώτατον αὐτῶν ὅριον, διότι ἡ ἐπιβολὴ μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου ἐξηρητήθη, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ἐκδόσεως Β. Διατάγματος μέλλοντος νὰ προκληθῇ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν πρὸς δῆλῳσιν προθεσμῶν διότι τότε θὰ γνωρίζωμεν ὡς ἔγγιστα τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν καὶ ἐπομένως πόσων φόρων ἔχομεν ἀνάγκην. Τὸ ἥδη συλλεγὲν καὶ μέχρι λήξεως τῆς τασσομένης προθεσμίας συλ-λεγησόμενον ποσόν, εἶναι τι πλέον τῶν ὑπολογισμῶν μας.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Εἰς πόσα ἔτη εἰσπράχθησαν;

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Εἰς δύο ἔτη καὶ κατῷ. Ἀλλὰ 600,000 δραχ. καὶ μὲ ὅλα τὰ ἀπρόοπτα καὶ τὰ ἐμπόδια τὰ ὁποῖα συνέβη-σαν καὶ χωρὶς νὰ ἐπιβληθῇ, ὡς εἶπον, τὸ ἀνωτάτον ὅριον τῶν φόρων τὸ ὁποῖον θέλει ἐπιβληθῇ διὰ Διατάγματος μόνον ἐὰν μετὰ τὴν ὑποβολὴν ὅλων τῶν δικαιωμάτων ἤθελε καταδειχθῇ ὅτι οὗτοι δέον νὰ ἀνέλθωσι μέχρι τοῦ ἀνωτέρω ὁρίου.

Ὁ κ. Θεοτόκης ἰσχυρίσθη ὅτι ἀπαιτοῦνται πολλὰ ἑκατομμύρια διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ὑποτελῶν κτημάτων, δὲν ἀνέφερεν ὅμως οὔτε πόσα ὑπολογίζει οὔτε ἐπὶ τίνων ἀποδείξεων ἢ ὑπολογισμῶν στηρίζεται ταῦτα ἐπικαλούμενος, καίτοι ἀφῆκεν νὰ ὑπονοηθῇ πάν-τως ὅτι πολλὰ ἑκατομμύρια ἀπαιτοῦνται καὶ τόσα ὅσα ἀτυχῶς δὲν ἀξίζει ὅλη ἡ Κέρκυρα. Ἄς εἶναι βεβαία λοιπὸν ἡ Βουλὴ ὅτι τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια εἶναι πολὺ κατώτερα τῶν ὅσων ὑπολογίζει ὁ κ. Θεοτόκης, ἢ μᾶλλον τῶν ὅσων οὗτος ἀφήνει νὰ ὑπονοηθῶσιν, ἀφοῦ μάλιστα τὰ ποσὰ ταῦτα πρόκειται νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὴν ἔξαγοράν τῶν 3)5 τοῦ ὅλου ποσοῦ. Ἀλλ' ἐὰν τυχὸν μετὰ τὴν παρέλευ-σιν τῆς προθεσμίας, ἤθελε καταδειχθῇ ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη σοβα-ρωτέρων προσόδων, παρούσα εἶναι ἡ Βουλὴ διὰ νὰ τὰς ἐνισχύσῃ.

Χ. Αἱ ΠΡΟΣΟΔΟΙ ΤΩΝ ΑΓΑΘΟΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗ- ΜΑΤΩΝ ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑΙ.

Ἀλλ' εἶπε καὶ κατῷ τι ἄλλο ὁ κ. Γ. Θεοτόκης ἰσχυρισθεὶς λίαν ἀδίκως, ὅτι ἐκινδυνεύσαμεν νὰ κλείσωμεν τὰ ἀγαθοεργὰ καταστή-ματα τῆς νήσου, διότι ὡς εἶπεν ἀφαιροῦμεν ἐκ τῶν εισοδημάτων **ΕΙΣΚΩΒΑΤΕΙΣ** τὰς προσόδους, αἱ ὁποῖαι ἦσαν προωρισμέναι δι' αὐτά. **ΔΕΝ ΟΥΤΕΝΙΣΤΗΡΙΟΝ ΕΙΣΤΟΙΟΝ** Βουλευτά, διὰ τοῦ νομοσχεδίου τὸ **ΠΟΛΙΤΕΙΟΥΝΤΕΣ** αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἰδοὺ δὲ πῶς ἔχει ἐν ὀλί-γοις τὸ ζήτημα τοῦτο. Ὅτε τὸ πρῶτον ὑπεβλήθη εἰς τὴν Διπλὴν

Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν ὁ μετέπειτα ψηφισθεὶς ἀγροτικὸς νόμος, ὠρίσθη ὅτι αἱ ἐγγώριαι πρόσοδοι, δηλαδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου εἰς τὴν ἐγγώριον διαχειρίσιν τῆς Κερκύρας καταβαλλομένη ἐπὶ τοῦ ἁλίου πρόσοδος, θὰ διετίθετο διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νομοῦ μας. Ἡ πρόσοδος αὕτη ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον εἶχε διατεθῇ προηγουμένως διὰ τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ συννομολογηθέντος διὰ τὴν ἐξαγορὰν τοῦ τιμαρίου δανείου, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐξόφλησις κατὰ τὴν ψήφισιν τοῦ νόμου ἐπέκειτο μὲν, δὲν εἶχεν ὅμως συντελεσθῇ. Τούτου τοῦ λόγου ἕνεκα ὁ κ. Λάσκαρης Βουλευτὴς ἐν τῇ Δευτέρᾳ Ἀναθεωρητικῇ Βουλῇ, ἵνα μὴ θεωρηθῇ ὅτι διὰ τῆς διατάξεως ἐκείνης ἐσκοπεῖτο ἡ διάθεσις τῆς προσόδου καὶ πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου τῶν τιμαρίων, προέτεινε, καὶ ἡμεῖς ἀπεδέχθημεν, προσθήκην καθ' ἣν ἡ πρόσοδος ἐκείνη ἤθελε χρησιμοποιηθῇ διὰ τὸν νομὸν μας, ἔφ' ὅσον δὲν ἤθελεν εἶσθαι διατεθειμένη ὑπὲρ ἄλλων νομίμων υποχρεώσεων.» Ἡ προσθήκη ὅμως αὕτη παρερμηνευθεῖσα ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ υποστηριχθῇ ὑπὸ τινων ὅτι ἡ πρόσοδος αὕτη μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου τῶν τιμαρίων θὰ διετίθετο ὁλόκληρος ὑπὲρ τῶν ἀγαθοεργῶν τῆς νήσου καταστημάτων, διότι τοῦτο ὑπὲρ αὐτῶν ὠρίσθη δι' ἄλλου προηγουμένου νόμου. Ἵνα λείψῃ ὅθεν πᾶσα συζήτησις διὰ τῶν ζητουμένων τροπολογιῶν προτεινομένη τὴν ἀπάλειψιν τῆς ἐν λόγῳ προσθήκης.

Ἄλλ' ἡ ἀπάλειψις αὕτη ἐγέννησεν ἕτερον ζήτημα ὅτι δηλαδὴ οὗτο θὰ ἐστεροῦντο τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα προσόδων μέχρις 20,000 δραχμῶν ἐτησίως τὰς ὁποίας εἰδικὸς νόμος προσδιώρισεν ὑπὲρ αὐτῶν ἐκ τῆς εἰρημένης προσόδου. Ἐπειδὴ δὲ τοιαύτη πρόθεσις οὐδέποτε ὑπῆρχε παρ' ἡμῖν, προετίναμεν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τῇ ἐπεξεργασθείσῃ τὰς συζητουμένας τροπολογίας καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπεδέχθη ὅπως τεθῇ εἰδικὴ διάταξις ἐξασφαλίζουσα τὴν εἰρημένην πρόσοδον μέχρις 20,000 δραχμῶν ἐτησίως. Καὶ οὕτως ἀναμφισβητήτως οὐδὲν ἀφαιροῦμεν τῶν ὅσων εἶχον τὰ ἀγαθοεργὰ τῆς νήσου καταστήματα.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Δὲν λέγει τοῦτο οὕτως ἡ πρότασίς σας.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Ἐάν σὰς μένῃ ἀμφιβολία τὸ διατυπώμενον ὅπως θέλητε. Δὲν σὰς ἀποκρίπτω δὲ ὅτι δὲν μᾶς ἐπέρασε ποτὲ ἀπὸ τὸν νοῦν νὰ θέσωμεν εἰς κίνδυνον τὴν ὑπαρξίν τῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων τῆς νήσου, ἐὰν ἐξαιρέτως εἰς ἄλλας ἐποχάς, ὁπότε μεγίστη ἀστοργία περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν συμφερόντων τῶν εἶχεν ἐπιδειχθῇ, ὁπότε ἡ περιουσία αὐτῶν διετίθετο διὰ τὴν ἀγορὰν οἰωνδήποτε πικρῶν, οὐδὲν κίνδυνον θὰ διατρέξωσιν ἤδη ὅτε ἐπανασαν αἱ παλαιαὶ μέθοδοι.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης προέτεινεν ὅπως ἡ ἀπελευθέρωσις ἐνεργεῖται κατὰ τάξεις καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπαρχουσῶν προσόδων. Τοῦτο ὅμως λέγομεν καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦ νόμου μας.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Δὲν τὸ λέγετε.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Τὸ λέγομεν νὰ σὰς τὸ ἀναγνώσω.

Γ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Διὰ τῆς τροπολογίας σας δὲν τὸ λέγετε.

Κ. ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ. Τὸ λέγομεν θὰ σὰς τὸ ἀναγνώσω ὀρίστε (ἀναγινώσκει) «Ἡ ἀποζημίωσις γίνεται», λέγει τὸ ἄρθρον 5 τῶν τροπολογιῶν, «ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου». Τοῦτο ἔχει τὴν ἔννοιαν μόνον ὅτι ἀντὶ νὰ παρέλθῃ ἡ ἐκ τοῦ νόμου ταχθεῖσα προθεσμία δέον νὰ ἄρξηται ἡ ἀπελευθέρωσις ἀμέσως τῶν ἐκκαθαρισμένων αἰτήσεων ἀφοῦ ἔχομεν ἤδη χρήματα. Εἶτα τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐξακολουθεῖ «καὶ ἔφ' ὅσον ὑφίστανται κεφάλαια διαθέσιμα πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1ῳ ὀριζομένην σειρὰν τῶν ἀποσβεσθησομένων βαρῶν καὶ μόνον μετὰ τὴν ὁλοσχερῇ ἀπόσβεσιν ἐκάστης κατηγορίας βαρῶν, προβαίνει ἡ Ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἀποζημίωσιν τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν κτλ.» Εἶναι δὲ φανερόν ὅτι ἐν τῷ ἄρθρῳ 1ῳ κατὰ τάξεις ὀρίζονται τὰ διάφορα βάρη. Ὡστε βλέπετε ὅτι διὰ τῶν τροπολογιῶν δὲν θίγεται ἡ τεθεῖσα βᾶσις τοῦ νόμου.

ΧΙ. Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΕΜΙΟΙ ΑΥΤΟΥ.

Νομίζω ὅτι ἐπαρκῶς ἀπήντησα εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Θεοτόκη ὑποβληθείσας ἀντιρροήσεις, καταλήγων δὲ ζητῶ τὴν εὐνοϊκὴν τῆς Βουλῆς ψήφον ὑπὲρ τῶν συζητουμένων τροπολογιῶν, αἵτινες θέλουν ἐνισχύσει τὸν ψηφισθέντα ἀγροτικὸν νόμον, νόμον ἀληθῶς σωτήριον, νόμον ἀληθῶς μεγάλον, νόμον διὰ τὸν ὁποῖον δικαιοῦμαι νὰ ὑπερηφανεύωμαι ἀναλογιζόμενος ὅτι εἰργάσθην διὰ τὸν τόπον μου.

Ὁ νόμος οὗτος δὲν πρόκειται ἀσφαλῶς νὰ κλονίσῃ τὴν ἰδιοκτησίαν, ἀλλὰ τοῦναντίον ἐνισχύει καὶ προστατεύει αὐτήν.

Ὁ ἀγροτικὸς μας νόμος ἐστὶ βέβαιος, κύριοι Βουλευταί, ἀνταποκρίνεται εἰς ἐπιτακτικὴν ἀπαίτησιν ὅλου τοῦ καλῶς σκεπτομένου κόσμου τῆς Κερκύρας, ἱκανοποιεῖ δὲ ἐπιθυμίαν παλαιὰν καὶ βαθύτατην ὅσον τὴν ἀγροτικῶν πληθυσμῶν. Ὅταν δὲ κάμνω λόγον περὶ τοῦ ἐννοηθέντος ἀγροτικῶν πληθυσμῶν, ἐπιθυμῶ νὰ ἔχῃ πᾶς τις ὑπ' ὄψει ὅτι δὲ ἐννοῶ νὰ συμπεριλάβω εἰς αὐτοὺς μόνον τοὺς καλ-

ΙΑΚΩΒΑΚΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΚΩΝ

ΜΟΥΤΙΕΝ

λιεργητάς, οἵτινες ἐπὶ τῶν ὑποτελῶν κτημάτων εἶναι καὶ οἱ ἰδιο-
κτηταὶ αὐτῶν, διότι ἀγροτικοὶ πληθυσμοὶ εἶναι οἱ κτηματικοὶ ἐν
γένει πληθυσμοὶ οἱ ἐκ τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἀναμένοντες διότι
ἅπαντες οὗτοι ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀγροτικοῦ τῆς Κερκύρας νόμου
πρόκειται πρωτίστως νὰ ὠφεληθῶσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κτηματίας.
Ἀντίθεσις μεταξύ τῶν νουνεχῶν καὶ σεβομένων ἑαυτοὺς κτηματιῶν
ἀφ' ἑνὸς καὶ καλλιεργητῶν ἐξ ἄλλου δὲν ὑπάρχει. Ἄπαντες οὗτοι
ἔχουσι κοινὰ τὰ συμφέροντα, νὰ ἀπελευθερωθῶσι τὰ κτήματά των,
νὰ ἐνισχυθῇ ἡ καλλιέργεια, νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ κτηματικὴ πίστις ἐκ τῆς
ὁποίας κυρίως αὐτοὶ πρόκειται νὰ ὠφεληθῶν.

Ἄν ὑπάρχῃ ἀντίθεσις, καὶ ὑπάρχει ἀληθῶς τοιαύτη, αὕτη
ὑφίσταται μεταξύ τῶν κτηματιῶν καὶ καλλιεργητῶν ἐν γένει
ἀφ' ἑνός, καὶ μικρᾶς εὐτυχῶς μερίδος πολιτῶν ἐξ ἄλλου, ἡ ἀν-
τίθεσις δὲ αὕτη δὲν ἔχει αἰτίαν τὴν ἱκανοποίησιν συγκρονομέ-
νων οἰκονομικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ τὴν ἱκανοποίησιν ἀντι-
λήψεων ἀναρμόστων καὶ ἀπρεπῶν, μὴ συμβιβαζομένων δὲ
πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς οἡμερινῆς ἐποχῆς. Ἡ ἀνθισταμένη κατὰ
τοῦ νόμου μικρὰ εὐτυχῶς μερὶς πολιτῶν δὲν ἔχει ἐλατήριον
τὴν ἱκανοποίησιν τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς συμφερόντων, διότι
τὰ δικαιώματα, ὧν τὴν κατάργησιν ἐπιδιώκομεν, ὑπάρχοντα
ὑφ' οὓς νομικοὺς καὶ κοινωνικοὺς ὅρους ἐξέθηκα, στηριζόμενα
δὲ ἐπὶ κτημάτων ἀπωλεσάντων πᾶσαν ἀξίαν λόγῳ ἀκριβῶς
τῶν βαρῶν τούτων, πρόκειται μὲ τὸ παραπάνω ν' ἀποζημιω-
θῶσιν, ἀλλ' ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὡς ἐλατήριον νὰ ἀριθμῇ ὑπο-
τελεῖς καὶ εἴλωτας.

Τάξις, πλὴν ἐννοεῖται ὠρισμένων ἐξαιρέσεων, κακίστης
ἀνατροφῆς, ὀπισθοδρομικῶν καὶ ἀντεθνικῶν παραδόσεων,
νομίζει ὅτι διατηρεῖ τοὺς ὑπὸ ἀπολυταρχικῶν πολιτευμάτων
ἀπονεμηθέντας εἰς τοὺς προγόνους αὐτῶν τίτλους, τίτλους
προκαλοῦντας νῦν τὸν γέλωτα καὶ τὴν περιφρόνησιν, διὰ τῆς
διατηρήσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν ὁποίων τὴν κατάργησιν
ἐπιδιώκει ὁ ἀγροτικὸς νόμος. Ἡ τάξις αὕτη, ἐλαχίστη εὐτυχῶς
ἐπαναλαμβάνω, ἀντιπαχθεῖσα πλὴν ἐξαιρέσεων ἀνέκαθεν κατὰ
τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ Λαοῦ ἀναπτύξεως,
εἶναι ἐκείνη ἣτις ὀνειρευνθεῖσα ἀνέκαθεν τὴν διατήρησιν συστη-
μάτων ἐξασφαλιζόντων διακρίσεις, προνόμια καὶ παροχάς,
ἀντετάχθη ἀκόμη καὶ κατὰ τῆς Ἑνώσεως. Ἡ τάξις αὕτη, ὁμο-

λογῶ, δὲν ἀνέμενον ποτὲ ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ ἐν τῇ
αἰθούσῃ ταύτῃ ὅχι πλέον ὑπερασπιστὰς τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς
συμφερόντων, ἀλλ' ὑπερασπιστὰς τῶν ἀδυναμιῶν καὶ τῶν ὀπισ-
θοδρομικῶν αὐτῶν ἀντιλήψεων. Ἡλπιζον ὅτι ἅπαντες θὰ
εἴμεθα σύμφωνοι νὰ εἰπώμεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι ἡμεῖς δὲν ἐξε-
λέγημεν ἀντιπρόσωποι τοῦ νομοῦ Κερκύρας διὰ νὰ ἱκανο-
ποιήσωμεν ὀπισθοδρομικὰς ἀδυναμίας, διὰ νὰ ἐνθαρρύνωμεν
τὴν διατήρησιν καὶ ἐνίσχυσιν συστημάτων τὰ ὁποῖα ἐνέσπειραν
τὴν πενίαν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς νήσου, καὶ ὁποῖα ἀνέπτυξαν
τοκογλυφίαν ἀπίστευτον, ἀλλ' ὅτι ἀπεναντίας ἐξελέγημεν διὰ
νὰ δώσωμεν ἄλλην κατεύθυνσιν εἰς τὴν ἡθικὴν, ὕλικήν καὶ
πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν λαϊκῶν τάξεων (χειροκροτήματα
παρατεταμένα).

ΧΙΙ. ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ.

Ἦδη, Κύριοι, ἐπιλαμβανόμενος τῆς ὑπὸ τοῦ Κυρίου Θεοτόκη
γενομένης προτάσεως ὅπως αἱ συζητούμεναι τροπολογίαι παραπεμ-
θῶσιν ἐκ νέου εἰς Ἐπιτροπὴν ἣτις νὰ ὑποχρεωθῇ ἐντὸς ὁρισμέ-
νης προθεσμίας νὰ προσαγάγῃ τὸ πόρισμα τῆς μελέτης τῆς,
ὀφείλω νὰ δηλώσω ὅτι ἀποδέχομαι εὐχαρίστως τὴν πρότασιν ταύτην.
Εἰμαι ἀπολύτως πεπεισμένος περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ ἔργου μου,
δέχομαι δὲ οἰανδήποτε βάσανον ἢ ἔρευναν αὐτοῦ, διότι εἰμαι ἀπο-
λύτως βέβαιος ὅτι ὅσον βαθύτερον ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα, τόσον
ἀσφαλέστερον θὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ὀρθότης, ἡ σκοπιμότης καὶ τὸ
ἐπιβαλλόμενον τῶν διατάξεων αὐτοῦ. Θέλω εὐχαρίστως δεχθῇ τὴν
συνεργασίαν οἰωνδήποτε. Εἰμαι ἔτοιμος νὰ λάβω ἢ καὶ νὰ μὴ
λάβω μέρος εἰς τὴν σχηματισθησομένην Ἐπιτροπὴν ἀρκεῖ νὰ μοὶ
ἐπιτραπῇ νὰ ἀναπτύξω τὸ ζήτημα, ὡς ἀληθῶς ἔχει, καὶ τοῦτο
διότι εἰμαι ἀπολύτως πεπεισμένος περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ
ἔργου, διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου θὰ ἀφιερῶσω ὅλας μου
τὰς δυνάμεις, ἀδιαφορῶν τελείως ἂν ἕνεκα τούτων δυσα-
ρεστήσω ὠρισμένα ἄτομα, ὅσον ὑψηλὰ καὶ ἂν ἴστανται ταῦτα.

(ΧΑΙΡΕΤΟΛΟΓΙΑ) ΕΙΛΑΜΕΝΑ ΕΚ ΤΕ ΤΗΣ ΑΙΘΟΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ
ΔΗΜΟΦΙΛΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Β. ΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΧΙΠ. ΔΙΗΝΕΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΚΑΙΡΟΣ ΑΓΡΟΛΗΨΙΑ.

Δευτερολογών, Κύριοι Βουλευταί, βεβαίως δὲν θὰ μακρογορήσω διότι φρονῶ ὅτι ἀρκούντως κατὰ τὴν πρώτην μου ἀγόρευσιν ἔδωκα τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἐπέμεινε δευτερολαλήσας ὁ κ. Θεοτόκης. Ἐγὼ δὲν ἔχω μῖσος κατὰ τῆς ἀγροληψίας, ὡς ὑπεστήριξεν ὁ κ. Θεοτόκης, οὔτε εὐρίσκομαι εἰς ἀντίφασιν ἐπιτρέπων σύστασιν πεντηκονταετοῦς τοιαύτης. Ἐχω μῖσος κατὰ τῆς διηνεκοῦς συμβάσεως δι' οὓς λόγους ἀνέπτυσ' ἐπομένως δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίφασις τῆς διατάξεως τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ὁ κ. Θεοτόκης πρὸς τὴν βάσιν τοῦ νομοσχεδίου τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ ἡ ἀγροληψία, Κύριοι, ὑφ' οὓς ὅρους πρόκειται ν' ἀποκτηθῇ θὰ μεταγραφῇ καὶ δὲν θὰ γεννήσῃ ζητήματα καὶ ἀμφιβολίας εἰς τὴν ιδιοκτησίαν. Ὁ κ. Θεοτόκης ὑποστηρίζει λίαν παραδόξως ὅτι τὰ ἐλεύθερα κτήματα εἶναι ἀκαλλιέργητα, οὐχὶ δὲ τὰ ὑποτελῆ, τοῦτο δὲ, ὡς εἶκός, ἀποτελεῖ πληροφориάν τὴν ὁποίαν περὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀντιλήψεως, ἀλλ' ἔγὼ λέγω τὸ ἀντίθετον καὶ ἐπικαλοῦμαι τοὺς κανόνας τῆς λογικῆς καὶ τὰ ἀληθῶς συμβαίνοντα.

Ἄλλ' ὁ κ. Θεοτόκης, ὅπως κλονίσῃ τὴν ἀκρίβειαν τῶν πληροφοριῶν μου, ὑπεστήριξεν ὅτι ἐγὼ δὲν ἔζησα ἐν Κερκύρᾳ καὶ δὲν γνωρίζω τὰ πράγματα. Ἐρωτῶ ὅμως αὐτόν· ἂν δὲν ἔζησα ἐν Κερκύρᾳ ποῦ ἔζησα; Καὶ ἐγὼ καὶ ἡ οἰκογένειά μου πολὺ πλεόν τῶν ἑκατὸν ἐτῶν ζῶμεν ἐν Κερκύρᾳ· ἐκεῖ ἔχομεν ἅπαντα τὰ συμφέροντά μας, ἐκεῖ ἐγεννήθημεν, ἐκεῖ ἐζήσαμεν, ἐκεῖ ἀνετράφημεν. Δὲν θέλω βεβαίως νὰ ὑποστηρίξω ὅτι εὐρίσκεται ἡ οἰκογένειά μου ἐν Κερκύρᾳ ὅσον καὶ ἡ οἰκογένεια τοῦ κ. Θεοτόκη, ἀλλ' ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν ἐτῶν δὲν μεταβάλλει τὰ πράγματα.

ΧΙΠΙ. ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΣ.

Ἐπεκαλέσθη ὅμως ὁ κ. Θεοτόκης καὶ τὴν γνώμην τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου καὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀφήσω τὸ σημεῖον τοῦτο

ἀνευ ἀπαντήσεως. Εἶναι βέβαιον ὅτι ὄχι ἡ παμνηφία, ὡς εἶπεν, ἀλλ' ἡ πλειονοψηφία ἐκηρύχθη κατὰ τοῦ νόμου τούτου. Κρίσεις ἐπὶ τῆς μελέτης τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου δὲν ἔχω νὰ κάμω· ταύτας θὰ ἀφήσω δι' ὑμᾶς, περιορίζομαι δὲ μόνον νὰ θίξω σημεῖα τινὰ τῆς μελέτης του. Ἐν πρώτοις ἀρνεῖται ὁ Δικηγορικός Σύλλογος ὅτι ἐν Κερκύρᾳ ὑπάρχει ἀγροτικὸν ζήτημα. Τὸ ἂν ὑπάρχῃ ἡ δὲν ὑπάρχῃ τοιοῦτον ζήτημα ἐν Κερκύρᾳ, τὸ ἀντελήφθητε ἐκ τῆς διεξαχθείσης συζητήσεως.

Κύριοι· ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχῃ ἀγροτικὸν ζήτημα ἐφ' ὅσον δὲν πραγματοποιεῖται καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ σημεῖα ὁ ἀγροτικὸς νόμος. Προχωρεῖ πάρα πέρα ὁ Δικηγορικός Σύλλογος, ὅστις ὑπεραμύνεται καὶ τῆς ἐμφυτεύσεως καὶ τῆς ἀγροληψίας, θεωρῶν ταύτας εὐεργετικὰς καὶ ἐξυτηρητικὰς ὅλων τῶν συμφερόντων· ἀλλ' ἐνῶ λέγει ὅλα αὐτά, εἰς τὸ τέλος λέγει ὅτι θὰ ἦτο σωτήριο νὰ ἀπαλλαγῶσι τὰ κτήματα, ἀρκεῖ ἐκ τοῦ Δημοσίου Ταμείου νὰ κατεβάλλετο τὸ χρῆμα!!!

Λέγει ὅμως καὶ ἄτι ἀλλο ὁ Δικηγορικός Σύλλογος· θεωρεῖ τὸν νόμον ἐπιζήμιον καὶ διὰ τοὺς ἀγρότας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συλλογισμοῦ ὃν ἔκαμεν καὶ ὁ κ. Θεοτόκης, διότι λέγει ὅτι αἱ δυσάρεστοι ἐποχαὶ ἐκ τῆς ἀφορίας, ὡς εἶπε καὶ ὁ κ. Θεοτόκης, ἐκ τῆς κακομοιρίας τῆς νομοθεσίας λέγω ἐγὼ, ἀνέπτυσαν τοκογλυφίαν ἀπίστευτον, ἐδημιούργησαν διαφοροὺς μικροτοκογλύφους οἵτινες ἅμα ἐλευθερωθῶσι τὰ κτήματα τῶν χωρικῶν θὰ σπεύσωσι νὰ τὰ κατὰσχωσιν καθὼ ἐλεύθερα πλέον καὶ ἐπομένως προσοδοφόρα.

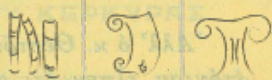
Ὡραία λογικὴ. Ἀποφεύγω νὰ σὲ κάμω πλούσιον διὰ νὰ μὴ εὕρῃ περιουσίαν ὁ πιστωτής σου καὶ ἐξοφληθῇ. Ἐγὼ ὅμως καὶ μετ' ἐμοῦ οἱ ἀγρόται τῆς Κερκύρας θὰ εἴπωσιν· ἂς δώσωμεν εἰς αὐτοὺς περιουσίαν ἐλευθέραν καὶ ἀσφαλῶς θὰ ἀνατείλωσι δι' αὐτοὺς ἡμέραι εὐημερίας. Ταῦτα ὡς ἐγγιστα εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Κερκύρας. Ἀφοῦ δὲ ταῦτα ἠκούσατε εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἀπορήσητε ἅμα πληροφορηθῆτε ὅτι βεβαίως παρεξήγησαν τινὲς τὴν ἀγαθὴν πρόθεσιν τῶν κ. Δικηγόρων.

ΧΥ. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΝΕΩΝ ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΚΛΗΣ ΤΡΙΘΕΟΤΟΚΗΣ ἔκρινεν εἰς τὴν κατηγορίαν τὴν ὁποίαν μετέβητε ὅτι αὐτὸς ἐξηγόρασε τὰ τιμάρια. Τοῦτο ὅμως ἐτόνισα καὶ ἐγὼ καὶ δὲν τὸ ἀπεσιώπησα, ὡς εἶπε, διότι εἶναι

ἀληθές. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζω ἂν δύναται ὁ κ. Θεοτόκης, ἀντιπροσωπεύσας ἐπὶ τριάκοντα καὶ πλέον συνεχῇ ἔτη τὴν Κέρκυραν παντοδυνάμως, νὰ καυχᾶται διότι συνεισέφερε διὰ τὴν λύσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος δραχμὰς ἐν ὅλῳ πεντακοσίας χιλιάδας, διότι τόσον ἐστοίχισεν ἡ ἐξαγορὰ τῶν τιμαρίων, εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀντιπροσωπεύσαντες ταύτην ἐπὶ τριετίαν ἔχοντες δὲ νὰ πολεμήσωμεν καὶ κατὰ χιλιάδων ἀντιδράσεων, ἐξησφαλίσαμεν ἤδη δρ. 600 χιλιάδας καὶ ἀσφαλεῖς προσόδους ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων εἶναι δυνατὸν νὰ συνομολογηθῇ ὀάνειον πέντε καὶ ἑξ ἑκατομμυρίων.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ

ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

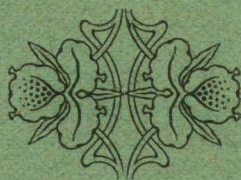

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΕΧΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
AL 52.Φ13.0001

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ